

CONSILIUL NAȚIONAL AL
PERSOANELOR VÂRSTNICE

Sisteme de pensii în Uniunea Europeană

Aprilie 2018

Introducere	3
Capitolul I	
Pensiile în Uniunea Europeană	6
Austria	6
Belgia	7
Bulgaria	9
Cipru	12
Croația	13
Danemarca	13
Estonia	15
Finlanda	16
Franța	17
Germania	19
Grecia	21
Irlanda	22
Italia	23
Letonia	25
Lituania	26
Luxemburg	28
Malta	29
Olanda	30
Polonia	31
Portugalia	33
Regatul Unit	34
Republica Cehă	36
România	38
Slovacia	40
Slovenia	41
Spania	42

Suedia	43
Ungaria	45
Capitolul II	
Pensiile private în Uniunea Europeană	47
Concluzii	57
Bibliografie.....	62

Introducere

Cunoașterea sistemelor de pensii din țările europene ne este extrem de utilă pentru desprinderea unor concluzii, dezvoltarea unor politici publice adecvate și pentru a lua acele măsuri care să asigure venituri decente persoanelor vârstnice. Toate țările europene au adoptat reforme în sistemul asigurărilor sociale și al pensiilor care s-au dovedit a fi mai mult sau mai puțin eficiente și care pot fi în continuare îmbunătățite pentru a face față fenomenului de îmbătrânire a populației. Însăși țările occidentale își pun problema reformării și îmbunătățirii sistemelor de pensii pentru a menține veniturile și un nivel de trai acceptabil al persoanelor vârstnice, din ce în ce mai numeroase în raport cu generațiile tinere și cele active pe piața muncii.

În fața îmbătrânirii populației, toate țările se confruntă cu provocarea dificilă de a îmbunătăți sustenabilitatea pe termen lung a sistemelor lor de pensii, fără a pune în pericol obiectivul lor principal: de a asigura pensii adecvate și de a menține valoarea lor în timp, bazându-se pe o serie limitată de opțiuni de politici. Țările occidentale au reprezentat un model de bune practici pentru reforma sistemului de pensii din țările estice, care au fost supuse unei duble provocări de a schimba și liberaliza sistemul de pensii cu oferirea de alternative private, care să susțină sistemul public.

Fiecare țară ar trebui să găsească acel pachet de politici care este cel mai potrivit pentru contextul său național specific. Sarcina de a efectua reforma pensiilor prin urmare, va rămâne probabil, o problemă importantă și pentru următoarele decenii. În același timp, datorită naturii specifice a sistemelor de pensii, ca sisteme cu acțiune pe termen lung, implementarea reformelor necesită o perioadă de tranziție suficient de lungă. Prin urmare, este esențial ca factorii de decizie să ia măsuri proactive către anul 2020, când îmbătrânirea populațiilor, în conformitate cu prognoza,

urmează să se intensifice. În viitor, o atenție deosebită ar trebui acordată următoarele aspecte:

- faptul că extinderea sistemului de acoperire cu pensii printr-o mai bună respectare a legii și o colectare eficientă a contribuțiilor este esențială nu doar pentru implicațiile financiare pe termen scurt, dar în egală măsură, și pentru asigurarea drepturilor lucrătorilor la pensie pe termen lung.
- viitoarele măsuri de politici ar trebui să se concentreze pe extinderea duratei de viață a persoanelor asigurate și pe realizarea unor vârste efective mărite de pensionare. Provocarea este de a găsi un nou echilibru între muncă și pensionare în fața schimbării ciclurilor de viață și schimbării rolurilor sociale și economice ale ambelor sexe. Este necesară o coordonare eficientă și o acțiune concertată între politica de pensii și politica de angajare pentru a crea piețe ale forței de muncă și sisteme de pensii, care să încurajeze oamenii să rămână activi o perioadă mai lungă și pentru a permite o tranziție flexibilă de la viața profesională la pensionare.
- finanțarea pensiilor este limitată de viitorul proces de îmbătrânire demografică, pensiile publice ar trebui să continue să activeze ca o coloană vertebrală de protecție a veniturilor pentru persoanele cu dizabilități, cele în vârstă, și cele cu nevoi de supraviețuire. Având în vedere acest lucru, principalele părți interesate ar trebui să convină cu privire la viitoarele niveluri de beneficii și la mecanismele de protejare a acestora (cum ar fi pensiile minime garantate și normele de indexare care, să mențină valoarea pensiilor).
- se preconizează că pensiile ocupaționale vor juca un rol pozitiv în completarea pensiilor publice și în satisfacerea nevoilor variate ale persoanelor în vârstă, care anterior au fost angajate în diferite ocupații. Autoritățile ar trebui să elaboreze stimulente care să încurajeze în mod eficient persoanele să facă mai multe economii și să implementeze măsuri de promovare a dezvoltării corespunzătoare a pensiilor ocupaționale și a celor private. Este important să fie îmbunătățită educația financiară a publicului larg, în special în ceea ce privește planificarea pensionării, prin educație eficientă și campanii de informare.
- procesul de elaborare a politicilor este un aspect important al reformei sistemului de pensii. Un dialog bine informat și participativ, pune bazele

unui proces democratic în elaborarea politicilor. Pentru a obține un consens de nivel național, principalele părți interesate ar trebui să aibă o viziune pe termen lung de dezvoltare a unui sistem de pensii și să dea dovadă de dorința de a face compromisuri pragmatice. În vederea realizării unei conduceri și a unei gestionări efective a procesului de reformă, statele și instituțiile lor de pensii trebuie să consolideze capacitatea de elaborare a politicilor. Și partenerii sociali ar trebui să-și consolideze capacitățile lor tehnice pentru a juca un rol mai activ în administrarea pensiilor și în dezbaterile cu privire la reforma de pensii.

Un sistem de pensii care funcționează bine este un sistem social important, care protejează membrii săi împotriva scăderii veniturilor din cauza vârstei înaintate, invalidității, asigurând nevoile de supraviețuire. Generațiile de azi au o obligație etică de a păstra această valoare a societății și de a o transmite viitoarelor generații într-o formă și de o manieră nealterate.

Acțiunile din țările Uniunii Europene pentru protecția pensionarilor, au ca scop furnizarea unei viziuni sintetice asupra curentelor principale, asupra eforturilor majore și asupra provocărilor existente în fiecare stat membru cu respectarea politicilor proprii în domeniul incluziunii sociale, al pensiilor și serviciilor de sănătate, precum și asupra îngrijirilor pe termen lung.

Capitolul I

Pensiile de stat în Uniunea Europeană

Austria¹

Pensia standard de limită de vârstă este destinată să asigure garanția financiară la vârsta înaintată, adică la sfârșitul vieții active. În prezent, vârsta de pensionare în Austria este de 60 de ani pentru femei și de 65 de bărbați.

Pensia anticipată este furnizată înainte de vârsta normală de pensionare.

Anumite perioade pentru care se plătesc contribuții publice sunt recunoscute ca perioade de asigurare. Acestea includ: perioadele de îngrijire a copiilor pentru o perioadă maximă de patru ani pentru fiecare copil (5 ani pentru gemeni), perioade de serviciu militar sau de război și perioade asimilate (de exemplu, servicii civile), perioade de concediu de maternitate în caz de maternitate, precum și perioadele în care se primește indemnizația de șomaj sau prestația în caz de boală.

Bărbații pot solicita pensie anticipată la vârsta de 62 de ani dacă persoana respectivă are 40 de ani de cotizare.

Pensia de limită de vârstă poate fi solicitată la vârsta de 60 de ani de către persoanele care desfășoară activități grele, cu condiția să fi făcut acest lucru cel puțin 10 ani din ultimii 20 de ani și aibă cel puțin 45 de ani de asigurare.

Există și alte forme de pensie anticipată pentru persoanele născute în perioade anterioare diferite, însă acestea sunt eliminate treptat și au o importanță minoră. Dacă o persoană își reia activitatea, pensia anticipată se suspendă.

---

¹ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Austria - Old-age pensions and benefits**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1101&langId=en&intPagId=4407>, 2018

Atât pensia de limită de vârstă, cât și pensia anticipată sunt impozitate.

Valoarea pensiei pentru limită de vârstă se calculează ținând seama de vârsta solicitantului, de durata asigurării și de valoarea contribuțiilor plătite de asigurat.

Pentru persoanele care nu au împlinit vârsta de 50 de ani, la 1 ianuarie 2005, este în vigoare un sistem de pensii definit în funcție de beneficii, bazat pe finanțarea din veniturile curente ("pay-as-you-go"). În cadrul acestui sistem baza de calcul este venitul mediu într-un an calendaristic, sub rezerva unui plafon (baza maximă de contribuție). Pentru fiecare an calendaristic, 1,78% din venitul mediu este creditată în contul pensiei.

Pentru persoanele care au împlinit vârsta de 50 de ani până la 1 ianuarie 2005, se aplică în continuare legislația aplicabilă până la sfârșitul lui 2004. Baza de calcul a pensiei este venitul mediu realizat în cei mai buni 26 de ani de asigurare. Această perioadă va crește treptat la 40 de ani de asigurare până în 2028. Pentru fiecare an de asigurare, 1,78% din venitul mediu realizat este creditată în contul pensiei.

Pensiile începând cu 1 ianuarie 2004 nu pot depăși cu mai mult de 5% pensiile comparabile la data de 31 decembrie 2003. Această cifră va crește treptat la 10% până în 2024.

Pensia este plătită în 14 tranșe anuale. Pensiile din aprilie și octombrie includ un supliment.

Dacă pensia lunară, împreună cu alte venituri, este sub un anumit nivel de referință, se plătește un supliment de compensare egal cu diferența dintre venit și nivelul de referință. Acest supliment poate fi majorat în cazul unui soț care locuiește în aceeași gospodărie și /sau a copiilor aflați în întreținere.

În cazul în care persoana respectivă are nevoie de îngrijire, poate beneficia de prestații pe termen lung.

Belgia²

Orice persoană care a lucrat fie ca salariat, fie ca lucrător care desfășoară o activitate independentă sau un angajat din sectorul public în Belgia, are dreptul la pensie pentru limită de vârstă la sfârșitul carierei.

---

² European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Belgium - Old-age pensions and benefits** <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1102&langId=en&intPageId=4422>, 2018

În Belgia, vârsta legală de pensionare este de 65 de ani, pensionarea începând din prima zi a lunii următoare lunii în care asiguratul a împlinit vârsta de 65 de ani.

Toți angajații au dreptul la o pensie anticipată.

Până în 2012 asigurații puteau să se pensioneze anticipat la vârsta de 60 de ani, după o perioadă de contribuție de 35 de ani. Între 2013 și 2019, condițiile de vârstă și de cotizare se măresc treptat în conformitate cu următoarea structură:

Data	Vârsta minima	Stagiu de cotizare ()
2012	60	35
2013	60,5	38
2014	61	39
2015	61,5	40
2016	62	40
2017	62,5	41
2018	63	41
2019	63	42

În funcție de profesie, există 3 regimuri de pensii în vigoare.

Pentru lucrătorii din sectorul privat, valoarea pensiei se calculează pe baza a trei parametri: durata carierei profesionale, remunerația primită în timpul carierei și circumstanțele familiale.

Pentru lucrătorii din sectorul public, veniturile obținute de-a lungul carierei nu sunt luate în considerare, folosindu-se un salariu de referință egal cu media salariilor din ultimii 10 ani (pentru funcționarul public care nu avea vârsta de 50 de ani la 1 ianuarie 2012).

Pensia pentru salariați se calculează în funcție de durata asigurării, câștigurile pentru care s-au plătit contribuții (în limita plafonului) și circumstanțele familiale ale pensionarului. Calculele se bazează pe următoarele formule (S = salariul de referință):

- Pentru o persoană singură sau o persoană căsătorită (fără să aibă soț /soție în întreținere): $S \times 60\% \times \text{durata perioadei de asigurare} / 45$;

- Pentru o persoană căsătorită cu soț /soție în întreținere: $S \times 75\% \times \text{durata perioadei de asigurare} / 45$.

Alte prestații legate de pensii ce pot fi acordate persoanelor în vârstă sunt:

- alocația pentru încălzire acordată minerilor pensionari pentru fiecare an de lucru finalizat în mine (31,12 € pe an) cu un maxim de 30 de ani (933,60 €);
- alocație și indemnizație suplimentară de concediu ce se acordă anual beneficiarilor unei pensii pentru limită de vârstă în luna mai a anului curent. Alocația este o sumă forfetară și depinde de tipul de pensie.

Bulgaria³

Dreptul la pensie pentru perioada de contribuție și vârsta limită de vârstă se obține când asiguratul atinge o anumită vârstă, diferită pentru bărbați și femei.

Pensia pe categorii de vârstă și stagiul de cotizare				
Anul pensionării	Femei		Bărbați	
	Vârsta	Stagiul de cotizare	Vârsta	Stagiul de cotizare
2018	61,2	35,6	64,1	38,6
2019	61,4	35,8	64,2	38,8
2020	61,6	35,1	64,3	38,1
2021	61,8	36,0	64,4	39,0
2022	61,1	36,2	64,5	39,2
2023	62,0	36,4	64,6	39,4
2024	62,2	36,6	64,7	39,6
2025	62,4	36,8	64,8	39,8
2026	62,6	36,1	64,9	39,1
2027	62,8	37	64,1	40
2028	62,1	37	64,1	40
2029	63,0	37	65	40
2030	63,3	37	65	40
2031	63,6	37	65	40
2032	63,9	37	65	40
2033	64,0	37	65	40
2034	64,3	37	65	40
2035	64,6	37	65	40
2036	64,9	37	65	40
2037	65	37	65	40

Dreptul la pensionare anticipată depinde de categoria muncii pe care o efectuează beneficiarul. Personalul forțelor armate, anumiți angajați ai statului, anchetatori, unii pompieri și scafandri se pensionează mai repede decât vârsta

³ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Bulgaria – Pensions**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1103&langId=en&intPageId=4437>, 2018

standard de pensionare. Ei dobândesc dreptul la pensie după acumularea unei perioade date de asigurare socială în aceste profesii.

În Bulgaria, există dreptul la o pensie socială, pentru bătrânețe, la vârsta de 70 de ani, dacă venitul familiei este sub o anumită sumă minimă.

Pentru pensionare, în 2018, femeile trebuie să aibă vârsta de 61,2 de ani și să aibă o perioadă de asigurare socială de 35 de ani și 6 luni. Pentru bărbați, vârsta este de 64,1 de ani și o perioadă de asigurare socială de 38 de ani și 6 luni. Începând cu 1 ianuarie 2018, vârsta de pensionare necesară și perioadele de cotizare cresc treptat până la atingerea vârstei de 65 de ani pentru ambele sexe și perioade de asigurare de 40 de ani pentru bărbați și 37 pentru femei.

Dacă beneficiarul nu are perioada necesară pentru o pensie de asigurări sociale, dobândește acest drept la vârsta de 66 de ani dacă are o perioadă contribuție de cel puțin 15 ani. Această vârstă crește treptat în fiecare an.

Începând cu 1 ianuarie 2016, persoanele cu o perioadă de asigurare suficientă pot dobândi dreptul la pensie cu un an înainte de a ajunge la vârsta de pensionare. Pensia va fi redusă permanent cu 0,4% pentru fiecare lună anterioară atingerii vârstei de pensionare.

Există dispoziții specifice pentru anumite profesii:

1. Beneficiarul are dreptul la o pensie atunci când a împlinit vârsta de 55 de ani, dacă are 27 de ani de serviciu, din care două treimi a servit ca soldat;
2. Ofițerii și funcționarii Ministerului de Interne și ai Agenției de Stat pentru Securitate Națională, funcționari în temeiul legii privind recunoașterea specială și legea privind executarea sancțiunilor și detenției penale, precum și funcționarii Direcției Generale pentru Securitate au dreptul la pensie atunci când împlinesc vârsta de 55 de ani și au împlinit 27 de ani de activitate, din care două treimi au servit ca funcționari publici în departamentele în cauză;
3. Persoanele menționate în alineatele de mai sus, care au servit timp de 15 ani ca personalul aeronautic, parașutiști, echipaje submarine și scafandri, au dreptul la pensie la împlinirea vârstei de 45 de ani;
4. Funcționarii Direcției Generale pentru Siguranță la Incendiu și Pregătire pentru Situații de Urgență au dreptul la pensie atunci când împlinesc vârsta de 55 de ani, dacă au lucrat timp de 27 de ani, dintre care două treimi în departamente relevante;

5. Balerinii au dreptul la pensie la vârsta de 45 de ani și 10 luni, dacă au contribuit timp de 25 de ani.

Profesorii au dreptul la o pensie anticipată dacă sunt plătiți din Fondul de pensii pentru cadre didactice.

Pensiile pentru limită de vârstă și perioada de asigurare socială sunt calculate pe baza unei formule având ca factori determinanți perioada de contribuție și venitul pentru care au fost plătite contribuțiile.

Valoarea pensiei = (venitul pe baza căruia se calculează) x (perioada de contribuție / 100).

În cazul în care durata serviciului este incompletă, lunile sunt împărțite la 12, iar rezultatul obținut este rotunjit la două zecimale.

Valoarea minimă a pensiilor pentru perioadele de asigurare socială și bătrânețe se stabilește în fiecare an și este de 165,25 BGN (aproximativ 84,5 € de la 1 iulie 2017). Pentru persoanele în vârstă de cel puțin 66 de ani care s-au pensionat cu o perioadă reală de asigurare socială de 15 ani, pensia este de 85% din pensia minimă pentru perioada de asigurare socială și limită de vârstă, sau 137,17 BGN (aproximativ 70 €).

Pensia minimă este identică pentru bărbați și femei.

Pentru pensiile din fondurile universale de pensii, contribuțiile sunt obligatorii pentru toți cei născuți după 31 decembrie 1959. Aceasta oferă dreptul la o pensie suplimentară atunci când persoana dobândește dreptul la pensie pentru perioada de asigurare și limită de vârstă. În plus, beneficiarul are dreptul la o plată unică de până la 50% din sumele acumulate în contul individual în cazul în care pierde mai mult de 89,99% din capacitatea de muncă. De asemenea, dă dreptul la o plată unică sau amânată a sumelor către succesorii unei persoane decedate.

Persoanele care lucrează în condiții dificile de muncă au dreptul la o pensie din fondul de pensii al Institutului Național de Asigurări Sociale sau din fondul de pensii profesionale. Persoanele care au lucrat în categoria 1 și 2 de muncă de la începutul anului 2000 trebuie, de asemenea, să fie asigurate în fondul de pensii profesional gestionat de o societate de asigurări. Această asigurare oferă dreptul la o pensie anticipată plătită de societatea care administrează fondul, până când atinge vârsta necesară pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă.

Contribuțiile la aceste fonduri se acumulează într-un cont individual pentru fiecare persoană asigurată. Începând cu 1 ianuarie 2015, persoanele pot opta să fie

asigurate atât la Fondul de Pensii Profesionale, cât și la Fondul de Pensii al Asigurărilor Publice de Stat, sau numai în Fondul de Pensii al Asigurărilor Publice de Stat.

Pensiile anticipate sunt reduse cu 0,1% pentru fiecare lună sub vârsta de pensionare pentru perioada de contribuție și limită de vârstă. La atingerea vârstei necesare, pensia este plătită în întregime din fondul general de pensii.

Persoana vârstnică are dreptul la o pensie socială la vârsta de 70 de ani, dacă venitul anual pe membru de familie este mai mic decât venitul minim garantat.

Pensia socială pentru limită de vârstă se ridică la 118,14 BGN (aproximativ 60,5€).

Cipru⁴:

Contribuțiile și prestațiile sunt proporționale cu venitul persoanei asigurate. O trăsătură principală este prevederea reevaluării periodice a câștigurilor pentru care se plătesc asigurări și modificarea prestațiilor corespunzător cu evoluția câștigurilor salariale și a indicelui prețurilor de consum.

Sistemul de Asigurare Socială este obligatoriu pentru fiecare persoană care lucrează în Cipru. Persoanele asigurate se împart în 3 categorii: lucrătorii salariați, lucrătorii independenți și contribuabilii voluntari.

Contribuția în cazul unei persoane salariate se calculează pe baza venitului sau salariului până la un anumit nivel. Contribuția se împarte între angajator, angajat și Stat în următoarele proporții: 6,3%, 6,3% și 4%.

Contribuția în cazul lucrătorilor independenți se calculează pe baza nivelurilor de venit care se fixează potrivit profesiei și locului angajării.

Ponderea contribuției pentru contribuabilii voluntari în interiorul Ciprului este de 13.5% din câștiguri. Persoana asigurată plătește 10% din contribuție iar Statul plătește 3.5%.

Sistemul acordă prestații în bani pentru căsătorie, maternitate, boală, șomaj, văduvie, invaliditate, orfani, bătrânețe, soț dat dispărut, ajutor de deces, accidente de muncă și boli profesionale.

De asemenea, se acordă tratament medical gratuit pentru persoanele îndreptățite la pensia de invaliditate și pentru persoanele asigurate care au suferit

---

⁴ Ministerul Muncii și Protecției Sociale, **Prezentarea sistemelor de securitate socială din alte state membre ale Uniunii Europene și Elveția - Cipru**, <http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Integrare/Cipru.pdf>, 2018

leziuni corporale în urma unor accidente de muncă sau contactării de boli profesionale. Lucrătorii salariați sunt îndreptățiți la toate prestațiile sus-menționate. Lucrătorii independenți nu sunt îndreptățiți la prestații de șomaj și prestații de accidente de muncă. Contribuabilii voluntari sunt îndreptățiți doar la prestațiile de căsătorie, maternitate, văduvie, bătrânețe, dispariția persoanei, orfani și ajutorul de deces.

Pensia pentru limită de vârstă se acordă de la 65 ani⁵, ce poate scădea până la 58 de ani în cazul asiguraților care au realizat stagiul de cotizare în sectorul minier.

Croația⁶

În cadrul sistemului de pensii de stat se poate primi pensia pentru limită de vârstă la 65 de ani pentru bărbați și 62 de ani și pentru femei, dacă au cotizat cel puțin 15 ani. În cadrul sistemului de pensii capitalizat, beneficiarul își primește drepturile aferente celui de-al doilea pilon al asigurărilor de pensie doar atunci când îndeplinește condițiile de eligibilitate pentru primul pilon de asigurări de stat și dacă a fost membru al fondului de pensii obligatorii.

Vârsta de pensionare a femeilor se ridică treptat, cu 3 luni în fiecare an, pentru a o alinia cu cea a bărbaților până în 2030. După aceasta, vârsta de pensionare pentru bărbați și femei va crește treptat la 67 de ani până în 2038.

Dacă asiguratul se pensionează după 65 de ani, pensia lui va crește cu 0,15% pentru fiecare lună de amânare a pensionării (maximum 5 ani).

Dacă asiguratul beneficiază doar de o pensie din primul pilon și este mai mică decât pensia minimă, va primi pensia minimă.

De asemenea, pensia maximă care poate fi plătită în cadrul primului pilon este stabilită prin reglementări separate (Legea pensiilor maxime).

Bărbații care au împlinit vârsta de 60 de ani și au un stagiul de cotizare de cel puțin 35 de ani au dreptul la o pensie anticipată pentru limită de vârstă. Pentru femei, în 2017, vârsta era de 56 de ani și 9 luni, iar perioada de cotizare de 31 de ani și 9 luni.

---

⁵ www.pensiata.ro, *Pensia în Cipru*, <https://www.pensiata.ro/pensia-europeana-si-internationala/pensia-in-cipru/>, 2018

⁶ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Croatia - Social benefits in Croatia - Old-age pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1104&langId=en&intPageId=4462>, 2018

Valoarea pensiei anticipate este stabilită similar cu pensia pentru limită de vârstă, dar este penalizată pentru fiecare lună de pensionare anticipată. Penalizarea variază între 0,10% și 0,34% pentru fiecare lună din intervalul 35 - 40 de ani.

Danemarca⁷

Pensia publică pentru limită de vârstă se acordă asiguratului care atinge vârsta de pensionare dacă îndeplinește mai multe condiții. Vârsta la care beneficiarul se poate retrage de pe piața muncii se schimbă în mod constant, după cum se poate observa în tabelul următor:

Data nașterii	Vârsta de pensionare
Înainte de 31 decembrie 1953	65
1 Ianuarie 1954 – 30 Iunie 1954	65,5
1 Iulie 1954 – 31 Decembrie 1954	66
1 Ianuarie 1955 – 30 Iunie 1955	66,5
1 Iulie 1955 – 31 Decembrie 1955	67
1 Ianuarie 1963	68
1 Ianuarie 1967	68 + (în funcție evoluția indicatorilor demografici)

În cazul în care partenerul de viață a decedat, dar a beneficiat de pensie pentru limită de vârstă, se acordă pensia acestuia pentru limită de vârstă timp de 3 luni (cunoscută sub denumirea de pensie de urmaș). Dacă nu este cazul, se poate aplica o sumă forfetară (cunoscută sub numele de asistență pentru supraviețuitori). Se poate solicita, de asemenea, un ajutor de deces.

Vârsta de pensionare va crește treptat de la 65 la 67 între 2019 și 2022, adică cu jumătate de an la fiecare 1 ianuarie.

Pensia publică pentru limită de vârstă este o prestație pe toată durata vieții și constă dintr-o sumă de bază și un supliment de pensie. Suma de bază este aceeași pentru persoanele singure sau care locuiesc împreună, în timp ce mărimea suplimentului depinde de faptul că solicitantul este singur sau căsătorit /coabitat.

⁷ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Denmark - Old-age pension and survivors**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1107&langId=en&intPagId=4494>, 2018

Pensia publică lunară pentru limită de vârstă, înainte de impozitare		
	Persoană singură	Persoană căsătorită /coabitare
Suma de bază	DDK 6.160 ≈ 827€	DDK 6.160 ≈ 827€
Supliment pentru pensie	DDK 6.551 ≈ 880€	DDK 3.223 ≈ 432€
Total	DDK 12,711 ≈1.707€	DDK 9.383 ≈1.259€

Situația economică a beneficiarului afectează, de asemenea, valoarea pensiei publice pentru limită de vârstă. Veniturile din dobânzi, din pensii individuale sau din pensii pentru piața forței de muncă nu afectează valoarea de bază, dar pot fi reduse dacă beneficiarul are un venit mai mare de 316.200 DKK (aproximativ 42.500 € pe an).

Pensia este sistată dacă persoana are un venit anual mai mare de 554.500 DKK (aproximativ 74.500 €).

Dacă venitul din muncă este ridicat, se poate lua în considerare amânarea pensiei. Aceasta, la întreruperea amânării, va da dreptul la suplimentarea pensiei.

Primele 60.000 DKK (aproximativ 8.000 €) care sunt câștigate din munca personală nu sunt luate în calcul la calcularea suplimentării pensiei.

De reținut că trebuie să se plătească impozit atât pentru suma de bază, cât și pentru suplimentul de pensie.

Estonia⁸

Statul plătește o prestație lunară de stat pentru limită de vârstă. Persoanele care fac obiectul asigurării pentru pensia de stat sunt cele care, în temeiul Legii privind asigurările sociale, plătesc contribuția pentru pensie. În plus, asigurarea acoperă persoanele pentru care dreptul de a primi o pensie de stat se bazează pe alte motive în temeiul Legii asigurărilor de pensii de stat.

Persoanele care au împlinit vârsta de 63 de ani și 3 luni și care au acumulat o perioadă de asigurare de cel puțin 15 ani - au dreptul să primească o pensie pentru limită de vârstă.

⁸ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Estonia - State pensions**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1108&langId=en&intPagId=4509>, 2018

La decesul unui asigurat, membrii familiei dependenți de acesta au dreptul să primească o pensie de urmaș. Pensia de urmaș se acordă copiilor, părinților și văduvei sau văduvei care nu lucrează (persoană ocupată sau care nu are capacitate de muncă sau este însărcinată), indiferent dacă acestea erau dependente de asigurat sau nu.

De asemenea, se plătește o pensie națională:

1. Persoanelor care au împlinit vârsta de 63 de ani și 3 luni și nu au acumulat perioada de 15 ani pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă.

2. Persoanelor care au ajuns la limită de vârstă și cărora li s-a plătit pensia națională pe motiv de incapacitate permanentă de muncă. Suma pensiei este de 100% din rata națională a pensiei.

3. Membrilor familiei în cazul decesului unui asigurat și în cazul în care membrii familiei nu sunt eligibili pentru pensie de urmaș, deoarece asiguratul nu a acumulat perioada de contribuție necesară.

Principalul supliment pentru pensia de stat este pensia obligatorie privată., Scopul acesteia este de a atenua problemele cauzate de schimbările demografice și de a asigura venituri suplimentare la pensionare.

Apartenența la sistemul de pensii private este obligatorie pentru persoanele născute în sau după 1983. Dreptul și obligația de a efectua plățile încep la data de 1 ianuarie a anului următor anului în care persoana obligată atinge vârsta de 18 ani.

Pentru persoanele născute între anii 1942 și 1982 participarea la sistemul de pensii privat a fost facultativă. Pentru acestea termenul limită de a opta pentru acest sistem de pensii a fost 31 octombrie 2010. Începând cu 1 noiembrie 2010, doar persoanele născute în sau după 1983 au putut participa la acest sistem.

În concluzie, există 3 pensii de stat, plătite de stat și bazate pe principiul solidarității. Aceste pensii de stat sunt: pensia pentru limită de vârstă, pensia de urmaș și pensia națională. Pilonul II al pensiei obligatorii este o pensie parțială de stat.

Finlanda⁹

---

⁹ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Finland - Old-age pension**

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1109&langId=en&intPageId=4524>, 2018

Sistemul de pensii cuprinde o pensie în funcție de venituri și o pensie națională. Toți antreprenorii și angajații care lucrează în Finlanda primesc o pensie în funcție de venituri. Cei care nu au lucrat și cei ale căror pensii în funcție de venituri sunt mici, primesc o pensie națională.

Din ianuarie 2017, vârsta de pensionare a fost majorată cu 3 luni pe an până în 2027 când se va ajunge la 65 de ani. După aceasta, vârsta de pensionare va fi corelată cu speranța de viață.

Vârsta de pensionare este:

- 63 de ani pentru persoanele născute în 1954 sau mai devreme;
- 63 de ani și 3 luni pentru persoanele născute în 1955;
- 63 de ani și 6 luni pentru persoanele născute în 1956;
- 63 ani și 9 luni pentru persoanele născute în 1957;
- 64 de ani pentru persoanele născute în 1958;
- 64 de ani și 3 luni pentru persoanele născute în 1959;
- 64 de ani și 6 luni pentru persoanele născute în 1960;
- 64 de ani și 9 luni pentru persoanele născute în 1961;
- 65 de ani pentru persoana născută în 1962-1964.

Vârsta de pensionare a persoanelor născute în 1965 și ulterior va fi ajustată în funcție de speranța de viață la vârsta de 62 de ani.

Pensiile în funcție de venituri sunt de obicei livrate de furnizorul de pensie la care beneficiarul a fost asigurat ultima dată. Furnizorii de pensii în funcție de venituri sunt, în sectorul privat, societăți de asigurări de pensii, fonduri de pensii ale întreprinderilor și fonduri de pensii la nivel de ramură, iar în sectorul public, Keva și Guvernul insulelor Åland.

Contribuția pentru pensiile în funcție de venituri reprezintă 1,5% din venitul anual câștigat.

Pensia națională poate fi revendicată în cazul în care o persoană nu are o pensie în funcție de venituri sau dacă aceasta este mică.

Vârsta generală de pensionare pentru pensia națională este de 65 de ani. Se poate solicita pensia națională și la vârsta de 63 de ani, aceasta fiind considerată pensie anticipată pentru limită de vârstă.

Pensia garantată este o pensie minimă care protejează venitul persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani (sau 63 pentru cei care solicită o pensie anticipată pentru limită de vârstă) și care primesc doar o pensie mică. În cazul

în care persoana are și alte venituri din pensii, dar acestea sunt sub nivelul minim, suma rămasă va fi plătită ca pensie garantată.

Pensiile sunt venituri impozabile.

Franta¹⁰

La împlinirea vârstei de pensionare, ca salariat în sectorul privat sau lucrător care desfășoară o activitate independentă, se poate solicita o pensie din sistemele obligatorii la care salariatul a contribuit. Condițiile diferă, în funcție de anul nașterii.

Vârsta legală pentru a solicita o pensie este stabilită la 60 de ani pentru persoanele născute înainte de 1 iulie 1951. Vârsta crește cu 5 luni pe an, ajungând la 62 de ani pentru persoanele născute începând din 1955.

Dacă salariatul continuă să lucreze după vârsta legală de pensionare, ținându-se cont de anul nașterii, se poate obține o majorare a pensiei (primă).

În Franța, pensia de bază este completată de sisteme obligatorii suplimentare de pensii (sistemele AGIRC și ARRCO), în care pensia este calculată în funcție de numărul de puncte de pensie. În fiecare an, valoarea contribuțiilor plătite în funcție de salariul sau venitul de referință, este convertită în puncte.

Pensia care se primește va depinde de numărul de puncte dobândite pe întreaga carieră și de vârsta la care solicitantul se pensionează. În aceste sisteme, cuantumul pensiei este proporțional cu venitul realizat în întreaga carieră și nu doar în cei mai buni 25 de ani, așa cum este cazul în sistemul de bază.

În funcție de anul nașterii, vârsta normală pentru pensionare este stabilită între 65 și 67 de ani, atât în sistemele AGIRC, cât și în cele ARRCO. Există posibilitatea de a solicita plata drepturilor de pensie de la vârsta de 57 de ani, dar în acest caz se va aplica un coeficient de anticipare.

Pensiile sunt plătite de CNAV (Casa Națională de Asigurări pentru Limită de Vârstă) sau de CARSAT (Casa pentru Asigurări de Pensii și Sănătate la Locul de Muncă). Suma depinde de trei factori:

- salariul anual de bază sau salariul mediu (SAM);

---

¹⁰ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **France - Pensions and old age benefits**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=en&intPageId=4539>, 2018

- contribuția determinată în funcție de perioadele de asigurare și de perioadele asimilate, cât și în funcție de vârsta la momentul solicitării;
- durata asigurării și perioadele recunoscute ca fiind echivalente. Rata totală de 50% depinde de durata asigurării (între 160 și 172 de trimestre din anul nașterii), de vârsta (67 de ani pentru beneficiarii născuți după 1955) sau de faptul că aparțin anumitor categorii (incapabili de muncă, gospodine care au cel puțin trei copii etc.).

Valoarea pensiei poate fi supusă unor creșteri diferite pentru:

- copii în întreținere;
- soț dependent;
- asistență din partea unei terțe persoane.

Pentru determinarea punctelor, se iau în considerare perioadele de contribuție și cele necontributive asimilate. Acestea din urmă includ perioadele de angajare înainte de intrarea în sistem și perioadele în care au fost primite prestații pentru sănătate, maternitate, invaliditate, accidente de muncă și șomaj.

Cuquantumul pensiei poate fi majorat atunci când beneficiarul are sau a avut copii:

- majorare de 5% pentru fiecare copil dependent în vârstă de până la 18 ani sau 25 de ani pentru studenți, ucenici sau un solicitant de locuri de muncă (cerința de vârstă este eliminată pentru copiii cu handicap survenit înainte de vârsta de 21 de ani);
- majorare pentru creșterea a trei sau mai mulți copii.

Aceste două creșteri nu sunt cumulative; dacă este cazul se aplică cea mai avantajoasă.

Germania¹¹

Persoanele asigurate au dreptul la o pensie pentru limită de vârstă dacă:

- au atins o anumită vârstă (vârsta de pensionare);
- au încheiat o perioadă minimă de asigurare (perioada de calificare);

---

¹¹ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Germany - Pensions and other old age benefits**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1111&langId=en&intPagId=4554>, 2018

- au îndeplinit anumite cerințe speciale de asigurare pentru unele pensii pentru limită de vârstă.

Datorită evoluției demografice, Germania a ridicat vârsta de pensionare pentru pensia de bază pentru limită de vârstă. Pentru persoanele născute între 1 ianuarie 1947 și 31 decembrie 1958, pragul de vârstă de 65 de ani anterior a fost majorat cu o lună pentru fiecare an următor, iar pentru cei născuți între 1959 și 1963, cu două luni pe an. Pentru cei născuți după 1 ianuarie 1964, se va aplica pragul de vârstă de 67 de ani.

Pentru a beneficia de pensia de bază pentru vârstă înaintată, este necesară o perioadă de calificare de cinci ani. Contribuțiile și perioadele de activitate suplimentare sunt adăugate la pensia de bază. În plus față de pensia de bază pentru limită de vârstă, se pot cumula venituri din pensii suplimentare fără neplafonate, fără ca acestea să fi dedusă din pensie.

Odată cu majorarea vârstei de pensionare s-au majorat și pragurile de vârstă pentru pensiile anticipate. Pensia anticipată se poate solicita de la vârsta de 63 de ani, cu 35 de ani de contribuții. Pentru fiecare lună până la vârsta legală de pensionare (pentru persoanele în vârstă până la 65 de ani), pensia este redusă cu 0,3%.

Persoanele cu dizabilități severe primesc o pensie pentru limită de vârstă atunci când:

- au atins pragul de vârstă,
- sunt afectați de un grad de invaliditate grav în momentul în care se pensionează,
- au încheiat o perioadă de calificare de 35 de ani.

Minerii pot beneficia de pensia pentru limită de vârstă fără impozitare de la vârsta de 60 de ani cu o perioadă de contribuție de cel puțin 25 de ani pentru cei care au lucrat în mine pe termen lung. Vârsta stabilită pentru această pensie va crește treptat până la 62 de ani.

Persoanele în vârstă din Germania pot beneficia de:

- pensia de stat,
- pensie pentru serviciu public,
- sisteme de pensii profesionale și
- asigurarea pentru vârstnicii agricultori.

Toți angajații, inclusiv angajații și lucrătorii contractați, sunt obligați să aparțină uneia dintre aceste categorii de asigurare pentru limită de vârstă. Acest lucru se aplică și persoanelor care desfășoară activități independente în anumite profesii, inclusiv agricultorilor și membrilor profesiilor organizate în asociații, cum ar fi medici, arhitecți, meșteșugari, farmaciști, ingineri, contabili, avocați, etc. Persoanele care desfășoară activități independente care nu fac obiectul asigurării obligatorii pot să se alătore sistemului de pensii de stat prin asigurare obligatorie sau prin asigurare facultativă.

Lucrătorii cu salarii mici (remunerații regulate de maximum 450 EUR pe lună) care și-au început activitatea după 31 decembrie 2012 pot solicita scutirea de asigurare obligatorie.

Obligativitatea nu se aplică angajaților pe termen scurt și persoanelor care au lucrat mai puțin de trei luni sau nu mai mult de 70 de zile în anul calendaristic și nu exercită această activitate ca profesie.

Cuantumul pensiei în funcție de venituri și contribuții depinde întotdeauna de anii de asigurare și de totalul sumelor plătite. Se pot adăuga, de asemenea, contribuții reduse și perioade fără contribuție.

Grecia¹²

Dreptul la o pensie pentru limită de vârstă, este acordat de la 67 de ani, iar perioada minimă de cotizare este de 15 ani. Pentru primirea unei pensii complete sunt necesari de 40 de ani de contribuție și vârsta minimă de 62 de ani.

Mai mult, persoanele aflate în întreținere (copii minori) au dreptul la o sumă suplimentară pentru pierderea unui părinte, dacă acesta a avut 5500 de zile de contribuție (15 ani) și vârsta de 67 de ani. Cerințele pentru mamele copiilor minori și pentru cei asigurații ce desfășoară o muncă grea sau nesănătoasă sunt mai puțin stricte.

Pensie anticipată se poate acorda dacă solicitantul a acoperit cel puțin 4.500 de zile de contribuție (12 ani) și vârsta de 62 de ani.

---

¹² European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Greece - Old-age pensions**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1112&langId=en&intPagelId=4567>, 2018

În plus, dacă beneficiarul a fost asigurat pentru prima dată după 1 ianuarie 1993, are dreptul la o pensie anticipată redusă la vârsta de 62 de ani, dacă este mama unui copil minor sau cu handicap și are 20 de ani de contribuție.

Dacă beneficiarul a fost asigurat pentru prima dată înainte de 1 ianuarie 1993, poate primi o pensie anticipată redusă în următoarele condiții:

- la vârsta de 62 de ani, dacă a acoperit 15 ani de cotizare, din care 100 de zile trebuie să fie în perioada de 5 ani anterioară pensiei.
- la vârsta de 62 de ani dacă beneficiarul este bărbat și a acumulat 10.000 de zile de asigurare (27 de ani) și la vârsta de 62 de ani dacă beneficiarul este femeie și a acumulat 12.000 de zile de asigurare, (33 de ani) dintre care 100 de zile trebuie să fi fost în ultimii 5 ani care precedă pensia.
- la vârsta de 62 de ani, cu condiția să fie acoperiți 35 de ani de asigurare (10.500 de zile de asigurare), dintre care 7.500 de zile (21 de ani) să fie lucrate în condiții de muncă grea și nesănătoasă.
- la vârsta de 62 de ani dacă beneficiarul este mama unui copil minor sau cu handicap și a acoperit 18 ani de asigurare (5.500 zile de asigurare).

Orice perioade în care au fost primite pensiile de invaliditate, prestațiile de boală și indemnizațiile de șomaj sunt, de asemenea, luate în considerare, pentru a stabili dreptul la pensie.

Pensiile sunt supuse impozitului.

Pensia principală este compusă din două componente:

- pensia națională care nu este finanțată prin contribuții, ci direct de la bugetul de stat;
- pensia contributivă care este calculată pe baza contribuțiilor plătite din anul 2002 până în luna de depunere a cererii de pensionare și pe baza ratei de înlocuire pentru perioada totală de asigurare.

Irlanda¹³

---

¹³ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Ireland - Old Age Pensions**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1115&langId=en&intPagelD=4610>, 2018

Pensia de stat, fie cu contribuție, fie fără contribuție, se solicită cu cel puțin 3 luni înainte de a ajunge la vârsta de pensionare (66 de ani).

Există două tipuri principale de pensii de stat:

- Pensia de stat contributivă, care se bazează pe contribuțiile de asigurări sociale. Beneficiarul poate continua să lucreze cu normă întreagă după vârsta de 66 de ani și să beneficieze de pensia de stat;
- Pensia de stat necontributivă, care reprezintă o plată pentru persoanele care nu se califică pentru pensie de stat contributivă.

Nu se poate beneficia simultan de ambele pensii.

Legea privind protecția socială și pensiile din 2011 a adus o serie de modificări vârstei eligibile pentru pensiile de stat. Vârsta de pensionare va crește la 67 în 2021 și la 68 în 2028. Astfel:

- pentru cei născuți la 1 ianuarie 1955 sau după această dată, vârsta minimă de pensionare va fi de 67 ani;
- pentru cei născuți la 1 ianuarie 1961 sau după această dată, vârsta minimă de pensionare va fi de 68 ani.

Pentru a beneficia de o pensie de stat contributivă la vârsta de 66 de ani, un solicitant trebuie:

- să fi intrat în câmpul muncii ca asigurat înainte de împlinirea vârstei de 56 de ani;
- să aibă cel puțin 520 de săptămâni (10 ani) de contribuție de la intrarea în sistemul de asigurări, de la angajare sau de la începerea prestării de activități independente;
- (*pentru o pensie maximă*) să aibă o medie anuală de 48 de contribuții plătite și /sau creditate din 1979 sau de la data intrării lor în activitate ca asigurat, până la sfârșitul ultimului an fiscal complet care precede ziua în care beneficiarul împlinește vârsta de 66 de ani;
- (*pentru o pensie redusă*) să aibă o medie anuală de cel puțin 10 contribuții plătite și /sau creditate înregistrate începând cu anul 1953 sau de la data intrării în activitate ca asigurat, până la sfârșitul anului fiscal precedent zilei de naștere când beneficiarul împlinește 66 de ani.

Dacă solicitantul nu se califică pentru o pensie de tip contributiv, poate beneficia de o pensie necontributivă. Pensia va depinde de suma veniturilor pe care le are. Acest lucru este evaluat printr-un test de mijloace. Pensia maximă pentru o persoană singură este de € 227,00 pe săptămână. O pensie majorată se poate acorda unei persoane sub 66 de ani în condiții speciale, aceasta fiind de maxim 150,00 € pe săptămână.

Italia¹⁴

Un beneficiar are dreptul la pensie pentru limită de vârstă dacă:

- a acumulat cel puțin 20 de ani de contribuții;
- a îndeplinit cerințele minime de vârstă (ajustate în timp pe baza speranței de viață) care, în 2018, sunt de 66 și 7 luni, atât pentru bărbați, cât și pentru femei;
- a încetat să mai lucreze.

Cu toate acestea, în lipsa celor 20 de ani de cotizare, beneficiarul are dreptul la pensia pentru limită de vârstă dacă are minim 5 ani de contribuție și vârsta de 70 de ani.

Pentru pensia anticipată, la 1 ianuarie 2017, trebuie să fi fost îndeplinite următoarele condiții:

- beneficiarul este lucrător de sex masculin: un minim de 42 de ani și zece luni de contribuții;
- dacă beneficiarul este lucrător de sex feminin: cel puțin 41 de ani și 10 luni de contribuții.

Dacă valoarea pensiei este mai mică decât nivelul de subzistență, aceasta poate fi completată cu "venitul minim", cu condiția ca beneficiarul să fi început să își plătească contribuțiile înainte de 1 ianuarie 1996 și ca venitul personal sau venitul gospodăriei să nu depășească anumite limite stabilite anual.

Dacă, la 31 decembrie 1995, beneficiarul a acumulat cel puțin 18 ani de contribuții, pensia va fi calculată pe baza metodei de plată pentru perioada până în decembrie 2011 și a metodei bazate pe contribuții începând cu 1 ianuarie 2012.

În mod similar de calculează și pentru beneficiarul care a acumulat mai puțin de 18 ani de contribuții.

---

¹⁴ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Italy - Old-age benefits**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1116&langId=en&intPagId=4625>, 2018.

Dacă beneficiarul a început să plătească contribuții după 1 ianuarie 1996, pensia va fi calculată integral utilizând sistemul de calcul bazat pe contribuții.

Sistemul de calcul bazat pe venit se bazează pe salariul mediu săptămânal primit în ultimii ani de muncă și suma totală a contribuțiilor plătite înmulțită cu o rată de transformare, bazată pe indicele ISTAT al costului vieții.

Sistemul de calcul bazat pe contribuții, pe de altă parte, analizează contribuțiile plătite, obținând suma totală a contribuțiilor plătite în sistemul de pensii, care apoi este transformată într-o pensie prin aplicarea coeficientului de transformare (care variază în funcție de vârstă).

Cu alte cuvinte, suma totală a contribuțiilor este suma pentru se calculează pensia. La solicitarea pensiei, suma individuală, așa-numita sumă totală a contribuției, se înmulțește cu un coeficient de transformare care variază în funcție de vârsta solicitantului, pentru a obține pensia anuală brută. Suma totală a contribuției este evaluată anual, aplicând "rata de capitalizare anuală" (egală cu 1,004684 la 1 ianuarie 2017).

Letonia¹⁵

În anul 2017, pensia pentru limită de vârstă se acordă persoanei dacă a împlinit vârsta de 63 de ani, iar perioada de asigurare socială este de cel puțin 15 ani. Vârsta de pensionare este aceeași pentru femei și bărbați.

Persoanele a căror perioadă de asigurare este de 30 de ani și peste, poate solicita o pensie cu 2 ani înainte de vârsta de pensionare stabilită.

O pensie poate fi solicitată cu 5 ani înainte de vârsta de pensionare stabilită de următoarele persoane:

- cei a căror perioadă de asigurare este de 25 de ani și peste, care au petrecut cel puțin 8 ani îngrijind 5 sau mai mulți copii (sub 18 ani) sau un copil cu handicap;
- persoanele persecutate politic a căror perioadă de asigurare este de 30 de ani sau mai mare;
- participanții la eliminarea deșeurilor rezultate în urma catastrofei centralei nucleare de la Cernobîl a căror perioadă de asigurare este de 15 ani și peste;

---

¹⁵ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Latvia - Old-age pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1117&langId=en&intPagId=4638>, 2018

- o pensie anticipată pentru limită de vârstă poate fi solicitată și de persoane cu dizabilități pe viață, de persoane care suferă de întârzieri de creștere, de persoane care suferă de nanism, de persoane nevăzătoare și de persoane care au lucrat în condiții grele și periculoase.

Începând cu 2014, vârsta de pensionare crește treptat cu 3 luni în fiecare an, urmând să atingă 65 de ani la 1 ianuarie 2025. Începând cu 1 ianuarie 2025, perioada minimă de asigurare necesară pentru a primi o pensie pentru limită de vârstă va fi de 20 de ani.

Letonia are un sistem de pensii pe trei niveluri.

Primul nivel cuprinde contribuțiile obligatorii de asigurări sociale.

Al doilea nivel constă din contribuțiile obligatorii de asigurări sociale administrate privat, investite pe piața financiară. Profiturile astfel obținute rămân ca parte a pensiei acumulate. Acest nivel este obligatoriu pentru toți contribuabilii de asigurări sociale născuți după 1 iulie 1971. Persoanele născute între 2 iulie 1951 și 1 iulie 1971 pot participa facultativ la cel de-al doilea nivel.

Al treilea nivel cuprinde contribuțiile facultative ale angajatorului și angajatului la un fond de pensii private, investite pe piața financiară. Contribuabilul poate primi această pensie la vârsta de 55 de ani, adică înainte de a atinge vârsta legală de pensionare.

Valoarea pensiei depinde de perioada de contribuție a asiguratului social, de suma contribuțiilor de asigurări sociale și de vârsta persoanei. Pensia minimă se calculează ținând cont de valoarea prestațiilor de securitate socială de stat:

Perioada de asigurare:	Pensia minimă:
Până la 20 de ani	Cazuri generale: 70,43 EUR Invalizi din copilărie: 117,39 EUR
De la 21 la 30 de ani	Cazuri generale: 83,24 EUR Invalizi din copilărie: 138,74 EUR
De la 31 la 40 de ani	Cazuri generale: 96,05 EUR Invalizi din copilărie: 160,08 EUR
41 și peste	Cazuri generale: 108,85 EUR Invalizi din copilărie: 181,42 EUR

Pensia pentru limită de vârstă este plătită lunar și este impozabilă. Pragul fiscal pentru scutire de impozit este de 2.820 EUR pe an.

Lituania¹⁶

Sistemul de pensii din Lituania este alcătuit din trei niveluri în care pensiile sunt acumulate în mod diferit.

Nivelul I - acesta este sistemul de asigurări sociale de stat. Contribuțiile la sistemul de pensii de stat sunt plătite atât de către angajator (începând cu 1 iulie 2017: 22,3%), cât și de angajat (3%).

Asigurații pentru o pensie completă pentru limită de vârstă care nu au atins vârsta de pensionare pot să investească o parte din contribuțiile lor de asigurări sociale într-un fond de pensii privat - **nivelul II**. În acest caz este necesară o contribuție suplimentară (2% din venitul persoanei asigurate). Dacă se optează pentru acest nivel, devine obligatoriu până la atingerea vârstei de pensionare.

Nivelul III - reprezintă contribuții facultative la un fond de pensii sau participarea la un sistem de asigurare de viață.

Pensiile de asistență socială se plătesc celor care nu au dreptul la pensii pentru limită de vârstă sau pentru care astfel de pensii ar fi foarte mici.

Au dreptul la astfel de pensii:

- cei care au atins vârsta de pensionare.
- cei care nu au dreptul la pensii de asigurări sociale pentru limită de vârstă sau pentru care astfel de pensii ar fi foarte mici.

O pensie completă pentru limită de vârstă se plătește celor care au acumulat o vechime în muncă de cel puțin 30 de ani. Cei cu o vechime între 15 și 30 de ani de muncă primesc o pensie parțială pentru limită de vârstă.

Pensia pentru limită de vârstă cuprinde mai multe elemente:

- Componenta principală a pensiei este egală cu 110% din pensia de bază de asigurări sociale de stat (132 EUR în 2017). O pensie parțială se calculează proporțional cu durata vechimii în muncă;
- Componenta suplimentară a pensiei este redusă proporțional pentru cei care au participat la sisteme de cumulare a pensiilor;
- Se acordă un supliment pentru anii de serviciu (3% din pensia de bază de asigurări sociale de stat) pentru fiecare an de serviciu care depășește 30 de ani.

---

¹⁶ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Lithuania - Old-age pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1119&langId=en&intPageId=4666>, 2018

La atingerea vârstei de pensionare, se poate opta pentru amânarea pensionării pentru limită de vârstă. Pentru fiecare an de amânare, pensia va fi majorată cu 8%, aplicabilă pentru maxim 5 ani.

Șomerii care au mai puțin de 5 ani până la atingerea vârstei de pensionare și care au mai mult de 30 de ani de activitate pot solicita primirea anticipată a unei pensii pentru limită de vârstă. Pensia va fi redusă cu 0,4% pentru fiecare lună rămasă până la vârsta de pensionare.

Pensiile de asistență socială pentru limită de vârstă se stabilesc prin hotărâre de Guvern.

Pentru stabilirea valorii acestei pensii se iau în considerare factori precum numărul de copii (până la cinci) și durata de timp în care o persoană cu dizabilități primește îngrijire (până la 15 ani).

Luxemburg¹⁷

În Luxemburg, beneficiarul este acoperit de sistemul general de asigurări de pensie dacă desfășoară o activitate profesională (salariată sau independentă) sau dacă a fost beneficiarul unui venit de înlocuire (prestații în caz de boală, indemnizație de maternitate, accident de muncă sau prestații de șomaj).

Accesul la diferitele tipuri de pensii pentru limită de vârstă și prestații este condiționat de vârstă și perioadele de asigurare. În general, se pot distinge următoarele perioade:

- asigurare obligatorie;
- asigurare voluntară continuă;
- asigurare opțională;
- asigurare retroactivă;
- perioade suplimentare.

Pensia pentru limită de vârstă se acordă de la vârsta de 65 de ani, cu condiția să fi fost îndeplinite 120 de luni de asigurare obligatorie, asigurare continuă, asigurare facultativă sau perioade de asigurare retroactive.

Pensia pentru limită de vârstă, poate fi cumulată cu veniturile din activități profesionale.

---

¹⁷ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Luxembourg - Old-age pensions and benefits**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1120&langId=en&intPageId=4684>, 2018

Pensia anticipată poate fi acordată:

- la vârsta de 57 de ani, cu o perioadă de asigurare obligatorie de 480 de luni;
- la vârsta de 60 de ani, dacă se pot justifica 480 de luni de asigurare obligatorie.

Pentru acordarea pensiei anticipate:

- se permite desfășurarea unei activități profesionale în timp ce se beneficiază de o pensie anticipată, dar această activitate poate afecta acordarea, menținerea și valoarea pensiei;
- Se face distincție între activitatea salariată și nesalariată.

Pensia pentru limită de vârstă este alcătuită din:

- sumele forfetare acordate pe baza perioadei de asigurare (în limita a 40 de ani);
- sumele proporționale acordate pe baza veniturilor impozabile primite de-a lungul întregii vieți active.

Malta¹⁸

Pentru a beneficia de o pensie pentru limită de vârstă, solicitantul trebuie să fi atins vârsta de pensionare care crește treptat la 65 de ani în 2027.

Prin urmare, o persoană care s-a născut:

- între 1952 și 1955, ajunge la vârsta de pensionare la 62 ani;
- între 1956 și 1958, ajunge la vârsta de pensionare la 63 de ani;
- între 1959 și 1961, ajunge la vârsta de pensionare la 64 de ani;
- la 1 ianuarie 1962 sau după această dată, atinge vârsta de pensionare la 65 de ani.

La atingerea vârstei legale de pensionare, o persoană poate primi o pensie pentru limită de vârstă, aceasta putând fi cumulată cu o activitate salarială.

Pentru a beneficia de o pensie integrală maximă, este necesar un număr de 50 de contribuții plătite sau creditate, iar minimumul este de 15 contribuții pentru o pensie de două treimi din venitul de pensionare în funcție de salariul de bază avut înainte de vârsta de pensionare.

---

¹⁸ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Malta - Contributory Pension for Retirement**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1121&langId=en&intPagId=4698>, 2018

Minimul pentru persoanele care au dreptul la o pensie de serviciu este de 20 de contribuții plătite sau creditate. În acest caz, persoanele nu au dreptul la pensia de două treimi, ci la o pensie forfetară.

Persoanele născute între 1952 și 1961 pot opta pentru o pensie anticipată atunci când ajung la 61 de ani, atâta timp cât au 1.820 contribuții plătite sau creditate (35 de ani). Cei care optează pentru o pensie anticipată nu pot desfășura o activitate salarială până când nu își ating vârsta legală de pensionare. Persoanele născute între 1 ianuarie 1962 și 31 decembrie 1968 pot solicita o pensie anticipată, atâta timp cât au 2.080 contribuții plătite sau creditate (40 de ani), în timp ce cei născuți după 1 ianuarie 1969 trebuie să aibă un total de 41 de ani de asigurare.

Pensia variază în funcție de contribuțiile medii plătite sau creditate, precum și de nivelul contribuției în cei mai buni:

- *trei ani consecutivi* în ultimii 11, 12 sau 13 ani care preced cererea de pensionare pentru o persoană salariată născută între 1952 și 1961.
- *zece ani consecutivi* în ultimii 11, 12 sau 13 ani care preced cererea de pensionare pentru o persoană salariată născută între 1952 și 1961.
- *zece ani pe parcursul celor 40* de ani de contribuții ale unei persoane salariate sau independente născută între 1962 și 1968;
- *zece ani în cei 41 de ani* de contribuții ai unei persoane salariate sau independente născută după la 1 ianuarie 1969.

Olanda¹⁹

Sistemul de pensii al Olandei este alcătuit din trei piloni: Legea generală privind pensiile pentru limită de vârstă; angajamente suplimentare a pensiilor prin angajator și pensii suplimentare individuale.

Începând cu 2013, vârsta legală de pensionare este crescută treptat de la 65 la 66 în 2018 și la 67 în 2021 și la 67 și la 3 luni în 2022. Pentru cei născuți după 30 septembrie 1955, vârsta de pensionare este de cel puțin 67 de ani și 3 luni însă vârsta exactă a vârstei de pensie de stat va fi corelată cu speranța de viață.

---

¹⁹ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Netherlands - Retirement pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1122&langId=en&intPageId=4993>, 2018.

Aproximativ 90% dintre angajatori au un sistem ocupațional de pensii, care acordă pensionarilor o plată suplimentară. Această pensie este pensia aferentă celui de-al doilea pilon.

Al treilea pilon include anuități, polițe de primă unică și polițe de asigurare de viață. Cu acestea se poate economisi pentru o pensie suplimentară într-un mod atrăgător din punct de vedere fiscal.

Persoanele care desfășoară activități independente trebuie să-și stabilească singure pensia suplimentară. Aceasta se poate face prin polițele individuale de asigurare.

Pensia pe limită de vârstă este ajustată de două ori pe an, conform inflației salariale. De asemenea se plătește o indemnizație de vacanță în luna mai.

Polonia²⁰

Pensiile pentru limită de vârstă în Polonia sunt plătite fiecărei persoane care face parte dintr-un sistem de pensionare.

Asigurarea facultativă este, de asemenea, disponibilă. Pensiile pentru limită de vârstă sunt plătite de Institutul de Asigurări Sociale. Condițiile pentru obținerea pensiilor pentru limită de vârstă și stabilirea sumei depind de grupa de vârstă a beneficiarului. Anumite grupuri ocupaționale au reguli diferite pentru acordarea de pensii pentru limită de vârstă (de exemplu mineri, serviciile în uniformă). Persoanele care nu găsesc un loc muncă și află în apropierea vârstei de pensionare pot beneficia de pensionare anticipată.

Acordarea unei pensii au depins, până la 1 octombrie 2017, de data nașterii persoanei asigurate, după cum urmează:

➤ *Pensiile pentru persoanele asigurate născute înainte de 1 ianuarie 1949: se acordă dacă sunt îndeplinite următoarele două condiții:*

- vârsta de pensionare: 60 de ani pentru o femeie și 65 de ani pentru un bărbat;
- perioada de cotizare de 20, respectiv 25 de ani.

Pensia pentru limită de vârstă va fi suplimentată dacă se constată că valoarea pensiei este mai mică decât pensia minimă de stat. Anumite grupuri

---

²⁰ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Poland - Retirement pensions**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1124&langId=en&intPageId=4726>, 2018

profesionale născute înainte de această dată (de exemplu, profesori, mineri) au dreptul la o pensie anticipată.

➤ *Pensiile pentru persoanele asigurate născute după 31 decembrie 1948:* au dreptul la pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei de pensionare.

Vârsta de pensionare în Polonia este de 67 de ani pentru toate femeile născute după 30 septembrie 1973 și pentru toți bărbații născuți după 30 septembrie 1953. Pentru persoanele născute înainte de aceste date, vârsta de pensionare depinde de data nașterii.

Începând cu 1 octombrie 2017, vârsta de pensionare a fost redusă din nou la 60 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați, indiferent de data nașterii.

Cuantumul pensiei pentru persoanele născute după 31 decembrie 1948 depinde în primul rând de valoarea contribuțiilor colectate.

Persoana asigurată poate decide pentru una dintre cele două opțiuni de colectare a contribuțiilor:

- contribuția totală la contul individual de pensionare din cadrul Institutului de Asigurări Sociale;
- contribuția parțială la contul de asigurări de pensii, restul contribuției fiind alocat Institutului de Asigurări Sociale.

Pentru persoanele născute înainte de 1 ianuarie 1949, cuantumul pensiei pentru limită de vârstă depinde de:

- perioadele contributive și necontributive pe care persoana asigurată poate să le documenteze;
- contribuția de bază obligatorie în ziua în care se dobândește dreptul la pensie;
- baza de calcul pentru valoarea pensiei.

Pentru persoanele fizice din această grupă de vârstă, pensia pentru limită de vârstă nu depinde de suma contribuțiilor efectuate.

Pentru persoanele fizice născute după 31 decembrie 1948, pensia este echivalentă cu contribuțiile totale efectuate de persoana asigurată. Această sumă include contribuțiile agregate pentru asigurarea pentru limită de vârstă, precum și capitalul inițial, adică perioadele contributive și necontributive începând cu perioada de asigurare înainte de 1 ianuarie 1999.

Persoanele născute după 31 decembrie 1948 și înainte de 1 ianuarie 1969 sunt o excepție de la regula menționată mai sus. Dacă au o perioadă suficient de

lungă de angajare, pot opta pentru o pensie anticipată. În acest caz cuantumul pensiei va fi calculat în conformitate cu normele aplicabile angajaților născuți înainte de 1 ianuarie 1949. Dacă nu optează pentru o pensie anticipată, aceștia vor intra în același sistem cu cei născuți după 1948 .

Pensia pentru limită de vârstă nu poate fi mai mare decât rata sa de bază și nu poate fi mai mică decât pensia minimă. În prezent, aceasta este de PLN 882,56 pe lună (211 EUR).

Pensiile pentru limită de vârstă sunt ajustate în fiecare an la 1 martie.

Portugalia²¹

Pot beneficia de pensia pentru limită de vârstă:

- Angajații;
- Membrii organelor statutare;
- Lucrătorii independenți;
- Lucrători familiari;
- Beneficiarii sistemului voluntar de securitate socială.

Pensia pentru limită de vârstă este acordată beneficiarului care, la data solicitării:

- A atins vârsta eligibilă pentru pensie de stat, care în 2017 este de 66 de ani și 3 luni. Din 2014, vârsta de pensionare în sistemul de stat variază în funcție de evoluția speranței de viață la vârsta de 65 de ani.
- Dacă beneficiarul este sub vârsta de pensionare poate avea dreptul la pensia anticipată dacă:
  - sunt șomeri involuntari pe termen lung;
  - lucrează în anumite ocupații: mineri, marinari înregistrați, controlori de trafic aerian, dansatori profesioniști etc.;
  - sunt în cadrul sistemului în care vârsta de acces la pensia pentru limită de vârstă este flexibilă.

---

²¹ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Portugal - Old-Age Pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1125&langId=en&intPageId=4740>, 2018.

- Atunci când sunt îndeplinite următoarele cerințe minime pentru perioada de calificare:
  - un minim de 15 ani calendaristici, consecutivi sau agregați, cu venituri înregistrate;
  - 144 luni cu venituri înregistrate (pentru beneficiarii care fac obiectul sistemului voluntar de securitate socială).

Vârsta de pensionare este păstrată la 65 de ani pentru beneficiarii care sunt împiedicați în mod legal să lucreze în continuare după această vârstă și /sau care au lucrat efectiv cel puțin în cei cinci ani calendaristici care preced imediat anul în care începe pensia (piloții aviației civile și șoferii de camioane profesionale).

La data la care beneficiarul atinge vârsta de 65 de ani, vârsta normală de pensionare de stat este redusă cu patru luni pentru fiecare an calendaristic (cu câștiguri înregistrate) care a depășit plafonul de contribuții de 40 de ani,

Pensia socială pentru limită de vârstă se acordă cetățenilor care:

- Nu sunt acoperiți de nici un sistem de asigurare socială obligatorie sau de regimul temporar pentru lucrătorii din mediul rural sau care nu îndeplinesc condiția minimă de calificare pentru accesul la pensie;
- Sunt beneficiari ai pensiilor de invaliditate, limită de vârstă sau de urmaș plătiți cu o rată mai mică decât pensia socială;
- Au un venit lunar brut de 168,53 EUR sau mai puțin în cazul persoanelor singure sau de 252,79 EUR sau mai puțin în cazul cuplurilor.

Valoarea pensiei este determinată în funcție de contribuția socială a beneficiarului și de câștigurile înregistrate.

Pensiile de stat din cadrul sistemului general de securitate socială sunt actualizate anual.

În conformitate cu sistemul general, pensiile minime sunt garantate conform contribuției pensionarilor: mai puțin de 15 ani, 15-20 de ani, 21-30 de ani și 31 de ani și peste.

Pe lângă pensia pentru limită de vârstă se pot acorda plăți suplimentare pentru dependență și suplimentul de solidaritate pentru persoanele în vârstă cu mijloace limitate care au atins sau au depășit vârsta normală de pensionare.

Regatul Unit

Vârsta de pensionare este de 60 de ani în cazul femeilor și de 65 de ani în cazul bărbaților. În perioada 2010-2020 există posibilitatea ca vârsta de pensionare pentru femei să se schimbe la 65 de ani.

Vârsta de pensionare depinde în continuare de data nașterii și va fi între 65 și 68 de ani, în cazul persoanelor născute în perioada 6 decembrie 1953 și 6 aprilie 1978, iar persoanele care s-au născut după data de 6 aprilie 1978 se pot pensiona la vârsta de 68 de ani²².

Oricine poate continua să lucreze după vârsta de pensionare. Vârsta obligatorie de pensionare (fostă 65 ani) a fost eliminată treptat, persoanele peste această vârstă având dreptul să lucreze atât timp cât doresc. Pensia de stat poate fi solicitată chiar dacă beneficiarul continuă să lucreze. Amânarea pensionării, duce la creșterea pensiei pe care o va primi²³.

Cele mai multe întreprinderi nu stabilesc o vârstă obligatorie de pensionare pentru angajații lor. Cu toate acestea, unii angajatori pot stabili o vârstă obligatorie de pensionare dacă pot justifica în mod clar acest lucru.

Asigurarea națională este obligatorie pentru majoritatea persoanelor și, de obicei, este dedusă automat din salariu. Pentru orice an în care se câștigă mai mult de £112 sau în care se lucrează pe cont propriu și se plătesc contribuții de asigurări naționale, contează ca an de calificare.

După 6 aprilie 2016, pentru a beneficia de o pensie de stat integrală sunt necesari 35 de ani de contribuții de asigurări naționale - indiferent de sex.

Pentru a putea beneficia de o pensie de stat de bază, solicitantul trebuie să îndeplinească cel puțin una din următoarele condiții:

- a lucrat și a plătit asigurările naționale;
- a avut anumite beneficii, de ex. pentru șomaj sau boală;
- a fost părinte sau îngrijitor și a solicitat anumite prestații sau credite;
- are un soț /soție sau partener civil ale cărui contribuții de asigurări naționale îl acoperă;
- a plătit contribuții de asigurări sociale facultative.

---

²² Pensia de stat în UK. Informații utile, <http://servicii-uk.co.uk/servicii/pensia-de-stat-in-uk-informatii-utile/>, 2018,

²³ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **United Kingdom - Pensions**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1132&langId=en&intPageId=4843>, 2018

Dacă beneficiarul are mai puțin de 35 de ani de contribuții, pensia de stat va fi redusă corespunzător, dar se poate completa prin plata contribuțiilor de asigurări facultative.

Pensia de stat de bază maximă este de 155,65 lire sterline pe săptămână, iar acest lucru crește în fiecare an, dacă:

- salariul mediu înregistrează o creștere (în Marea Britanie);
- indicele prețurilor de consum (IPC) este în creștere (Regatul Unit).

Republica Cehă²⁴

Pensiile pentru limită de vârstă sunt plătite lunar începând cu momentul emiterii deciziei de pensionare până la deces. 99% dintre persoane beneficiază de o astfel de pensie odată ce ajung la vârsta stabilită.

Pentru eligibilitate trebuie îndeplinite două condiții:

- persoana a atins vârsta de pensionare;
- persoana are numărul necesar de ani de contribuții de asigurare pentru pensie.

Vârsta de pensionare, numărul de ani de asigurare și mărimea pensiei variază de la persoană la persoană. Factorii care joacă un rol includ:

- anul nașterii;
- gen;
- numărul de copii;
- suma veniturilor.

Este posibilă pensionarea anticipată dar în acest caz pensia aferentă este mult mai scăzută.

Atingerea vârstei de pensionare este principala condiție de eligibilitate pentru o pensie pentru limită de vârstă.

Pentru persoanele născute înainte de 1936:

Sexul și numărul de copii	Vârsta de pensionare
----------------------------------	-----------------------------

Bărbați (numărul de copii nu joacă nici un	60 ani
---	---------------

²⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1106&langId=en&intPagId=4478>

Sexul și numărul de copii   Vârsta de pensionare

rol)	
Femei fără copii	57 ani
Femei cu un copil	56 ani
Femei cu doi copii	55 ani
Femei cu trei sau patru copii	54 ani
Femei cu cinci sau mai mulți copii	53 ani

Pragul de vârstă pentru pensionare crește constant pentru persoanele născute între 1936 și 1977. Creșterea diferă pentru fiecare categorie. Diferențele dintre sex și numărul copiilor sunt în mod gradual înlăturate.

	Anul nașterii 1950	Anul nașterii 1960	Anul nașterii 1977
Bărbați	62 ani și 6 luni	64 ani și 2 luni	67 ani
Femei fără copii	61 ani	64 ani și 2 luni	67 ani
Femei cu un copil	59 ani și 8 luni	63 ani și 8 luni	67 ani
Femei cu doi copii	58 ani și 4 luni	62 ani și 2 luni	67 ani
Femei cu trei sau patru copii	57 ani	60 ani și 8 luni	67 ani
Femei cu cinci sau mai mulți copii	55 ani și 8 luni	59 ani și 2 luni	67 ani

Perioada minimă asigurată continuă să crească pentru tineri. Anul în care o persoană ajunge la vârsta de pensionare este decisivă pentru stabilirea perioadei minime de asigurare.

Atingerea vârstei de pensionare   Numărul minim de ani de asigurare

Înainte de 2010	25
În 2012	28
În 2016	32
În 2018	35

Perioada minimă de asigurare va rămâne la 35 de ani după 2018.

Pentru pensia anticipată pentru limită de vârstă un solicitant trebuie:

- să respecte numărul minim de ani de asigurare (la fel ca în cazul unei pensii pentru limită de vârstă);
- să îndeplinească limita de vârstă definită;
- să nu aibă nicio activitate lucrativă.

Vârsta minimă pentru a putea beneficia de pensionare anticipată este de 60 de ani, iar anticiparea este de maxim 5 ani.

O persoană nu poate fi angajată sau să primească prestații de șomaj dacă beneficiază de pensionare anticipată.

Persoanele care ating vârsta de pensionare și doresc să continue să lucreze pot cumula pensia cu salariul. În acest caz pensia pentru limită de vârstă continuă să crească, având în vedere faptul că se plătesc în continuare contribuții de asigurări.

România²⁵

Pensia pentru limită de vârstă se acordă persoanelor care au atins vârsta standard de pensionare și care au realizat stagiul minim de cotizare în sistemul public de pensii – **pilonul I**.

Pensia anticipată se poate acorda, cu cel mult cinci ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin opt ani mai mare decât stagiul complet de cotizare.

Pensia anticipată parțială se poate acorda, cu cel mult cinci ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat stagiul complet de cotizare, precum și celor care au depășit stagiul complet de cotizare cu până la opt ani.

Persoanele născute după data de 1 iulie 1971 care contribuie la sistemul public de pensii trebuie să participe obligatoriu la un fond de pensii administrat privat – **pilonul II**. Persoanele născute între 1 iulie 1961 și 1 iulie 1971 care contribuie la sistemul public de pensii pot contribui opțional la fondul de pensii administrat privat.

La data de 1 ianuarie 2018:

- Vârsta standard de pensionare pentru femei este de 60 de ani și 9 luni și va crește treptat până la 63 de ani până în ianuarie 2030.
- Pentru bărbați, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani.

²⁵ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **România - Pensia pentru limită de vârstă** <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1126&langId=ro&intPagId=4754>, 2018.

- Stagiul minim de cotizare este de 15 ani atât pentru femei, cât și pentru bărbați.
- Stagiul complet de cotizare pentru femei este de 30 de ani și 9 luni și va crește treptat până la 35 de ani până în luna ianuarie 2030.
- Stagiul complet de cotizare pentru bărbați este de 35 de ani.

Persoanele care au realizat stagiul complet de cotizare au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu vârsta standard redusă, dacă au realizat stagii de cotizare în alte condiții de muncă decât cele normale, și anume:

- în condiții speciale ori deosebite de muncă;
- în fostele grupe I și II de muncă, în vigoare până la 1 aprilie 2001.

Reduceri ale vârstelor standard de pensionare se acordă, cu respectarea condițiilor specifice prevăzute de lege, persoanelor persecutate politic, nevăzătorilor și persoanelor cu handicap.

Perioadele necontributive, precum perioada de acordare a pensiei de invaliditate sau a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, perioada efectuării cursurilor de zi ale unei instituții de învățământ superior (cu condiția absolvirii), perioada efectuării serviciului militar obligatoriu sau perioada în care o persoană a fost înrolată, mobilizată sau luată ostatic în război, sunt luate în considerare la calcularea pensiei pentru limită de vârstă și a pensiei pentru limită de vârstă cu vârsta standard redusă.

În sistemul public de pensii, cuantumul pensiei pentru limită de vârstă este calculat pe baza stagiului de cotizare realizat pe parcursul activității profesionale a solicitantului, a nivelului veniturilor care au constituit baza de calcul pentru contribuțiile de asigurări sociale, precum și a valorii punctului de pensie. La 1 ianuarie 2018 valoarea punctului de pensie este de 1.000 lei, iar începând cu 1 iulie 2018, acesta va crește și va ajunge la 1.100 lei.

Calculul pensiei se bazează pe un sistem de puncte, calculate lunar prin împărțirea câștigului salarial brut sau a venitului asigurat al solicitantului la câștigul salarial mediu brut realizat la nivel național.

Cuantumul pensiei pentru limită de vârstă cu vârsta standard redusă, al pensiei anticipate și al pensiei anticipate parțiale se calculează la fel ca în cazul pensiei pentru limită de vârstă, doar că în cazul pensiei anticipate parțiale, cuantumul se reduce cu diferite procente, în funcție de numărul de ani care depășește stagiul

complet de cotizare și numărul de luni rămase până la împlinirea vârstei standard de pensionare.

La data împlinirii vârstei standard de pensionare atât pensia anticipată, cât și cea anticipată parțială se transformă automat în pensie pentru limită de vârstă, și se înlătură penalizarea aplicată pentru pensia anticipată parțială.

Pensiile mai mari de 2.000 lei sunt supuse impozitului pe venit. Acesta se calculează numai pentru partea din pensie care depășește 2.000 lei.

Persoanele care au contribuit la un fond de pensii administrat privat trebuie să solicite prestația de la fondul la care au contribuit. Suma totală pe care acestea o pot primi nu poate fi mai mică decât valoarea contribuțiilor plătite, după scăderea penalităților de transfer și a comisioanelor legale.

Pensionarii sistemului public de pensii cu domiciliul în România beneficiază de pensie socială minimă garantată indiferent de data înscrierii la pensie, dacă nivelul cuantumului pensiei se situează sub nivelul pensiei sociale minime garantate. Din 01.02. 2017 nivelul pensiei sociale minim garantate este de 520 lei (12,5% față de salariul mediu brut pe economie), iar din 01.07.2018 va crește la 640 lei.

Cei care doresc pot încheia o asigurare suplimentară, facultativă, pentru o pensie suplimentară – **pilonul III**.

Slovacia²⁶

Sistemul de pensii din Slovacia este alcătuit din trei sisteme independente, adică 3 piloni. Se poate primi pensie pentru limită de vârstă din asigurarea obligatorie de pensie, sistemul de pensii pentru limită de vârstă sau sistemul facultativ de economisire în vederea pensionării.

Pensia pentru limită de vârstă se acordă după atingerea vârstei legale de pensionare. Începând cu 1 ianuarie 2004, vârsta de pensionare a fost unificată pentru bărbați și femei.

Începând cu 1 iulie 2015, a fost introdusă pensia minimă. Condițiile de eligibilitate pentru pensia minimă sunt îndeplinite dacă persoana:

- cel puțin 30 de ani de perioadă de asigurare pentru pensie;

---

²⁶ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Slovakia - Old-age pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1127&langId=en&intPageId=4767>, 2018

- suma veniturilor din pensii este mai mică decât pensia minimă;
- a revendicat toate tipurile de pensii la care ar putea avea dreptul (de exemplu, pensiile de urmaș).

Începând cu 1 ianuarie 2017, metoda de determinare a vârstei de pensionare s-a schimbat. Vârsta de pensionare a asiguratului născut după 31 decembrie 1954 va crește treptat în fiecare an cu un număr de zile stipulate în funcție de creșterea speranței de viață medii. Vârsta de pensionare pentru 2017 este de 62 de ani și de 76 de zile.

Beneficiarul are dreptul la pensie pentru limită de vârstă din asigurarea obligatorie de pensie (primul pilon) dacă a fost asigurat timp de cel puțin 15 ani și a atins vârsta de pensionare menționată mai sus.

Are dreptul la pensie pentru limită de vârstă din sistemul de pensii pentru limită de vârstă (al doilea pilon) dacă a atins vârsta de pensionare și a fost asigurat timp de cel puțin 10 ani.

Are dreptul la pensie pentru limită de vârstă, sub formă de pensie de limită de vârstă sau suplimentară pentru limită de vârstă, la finalizarea perioadei de economisire în sistemul de asigurare facultativă, suplimentară de pensie (al treilea pilon).

După atingerea vârstei legale de pensionare, pensia anticipată pentru limită de vârstă este transformată automat în pensie pentru limită de vârstă. Cuantumul pensiei nu este recalculat și nu se emite nicio decizie în acest sens.

Un beneficiar de pensie pentru limită de vârstă poate primi o pensie și, în același timp, poate lucra fără restricții. Acest lucru nu se aplică unei pensii anticipate pentru limită de vârstă care nu va fi plătită dacă beneficiarul își reia activitatea.

Slovenia²⁷

Orice persoană care atinge vârsta stabilită și care îndeplinește numărul necesar de ani de la perioada de contribuție pentru pensie are dreptul la o pensie pentru limită de vârstă. Persoanele care au dreptul la pensie au, de asemenea, dreptul la o pensie parțială, în cazul în care aceștia rămân angajați.

---

²⁷ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Slovenia – Pensions**,

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1128&langId=en&intPageId=4782>, 2018

Persoanele care au dreptul la o pensie anticipată sunt persoanele care au atins vârsta stabilită și care îndeplinesc numărul necesar de ani de contribuții pentru pensie, dar care încă nu au dreptul la pensie.

Reducerea vârstei de pensionare este posibilă în următoarele cazuri:

- îngrijire pentru fiecare copil născut sau adoptat;
- efectuarea serviciului militar obligatoriu;
- angajarea între 15 și 18 ani;
- condiții grele de muncă, dăunătoare sănătății, caz în care se acordă și o majorare a pensiei;
- circumstanțe atenuante (sănătate).

Au dreptul la o pensie parțială, toate persoanele care îndeplinesc condițiile pentru primirea unei pensii sau a unei pensii anticipate și care rămân în muncă timp de cel puțin 4 ore pe zi sau 20 de ore pe săptămână.

Au dreptul la o subvenție anuală, toate pensiile de urmaș și cei care solicită prestații pentru invaliditate care nu depășesc pragul legal autorizat (622,00 EUR în 2013).

Valoarea subvenției anuale este evaluată individual în fiecare an și, de regulă, este plătită împreună cu pensia pentru luna mai. Subvenția anuală poate fi plătită în mai multe tranșe sau cu întârziere.

Spania²⁸

În Spania, se acordă o pensie pentru limită de vârstă la atingerea vârstei legale de pensionare. După pensionare, se poate combina primirea unei părți din pensie cu munca cu o fracțiune de normă (reducerea întregii zile de lucru cu 25% până la 50%).

Pensia de limită de vârstă se acordă dacă beneficiarul este afiliat la orice sistem de securitate socială și îndeplinește cerințele de vârstă și contribuție. Vârsta de pensionare, care variază în funcție de perioada de contribuție, va fi aplicată treptat în următorii câțiva ani, pe o scală,

---

²⁸ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Spain - Ordinary, partial and flexible retirement pension**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1129&langId=en&intPageId=4795>, 2018

În prezent, vârsta minimă pentru solicitarea pensiei este de 65 de ani dacă beneficiarul a plătit 36 de ani și trei luni de contribuții, sau 65 de ani și cinci luni dacă are contribuții mai mici. Perioada minimă de contribuție este de 15 ani.

Pentru a beneficia de o pensie flexibilă, beneficiarul trebuie să îndeplinească cerințele necesare în cazul pensionării obișnuite (vârsta și contribuțiile) și să dovedească că va lucra cu o reducere a zilei de lucru de 25% - 50%. Chiar dacă beneficiarul va cumula pensia cu munca cu fracțiuni de normă, va continua să fie "pensionar", ceea ce înseamnă că va avea același drepturi de asistență medicală ca și pensionarul obișnuit.

Pensia pentru limită de vârstă:

Cantitate	Plata și durata
50% din baza de calcul, pentru contribuții de 15 ani. Ponderea crește progresiv până la atingerea a 100%, care corespunde unei perioade de contribuție de 35 de ani și 6 luni. Există sume garantate minime și maxime (2.573,70 euro în 2017) și indexarea anuală.	14 plăți lunare Plata începe de la ziua următoare părăsirii locului de muncă (pentru cererile depuse în cursul celor trei luni înainte sau după) și se termină la decesul beneficiarului (pensie de viață).

Calculul valorii pensiei flexibile se bazează pe pensia obișnuită și se reduce proporțional cu ziua de lucru. Înainte de a începe munca cu normă redusă, beneficiarul trebuie să informeze instituția care îi gestionează plățile în calitate de pensionar (INSS) cu privire la noile lui circumstanțe. Noua valoare a pensiei se aplică din ziua în care începe munca cu jumătate de normă. Suma inițială va fi recalculată când se încheie contractul cu fracțiuni de normă.

Suedia²⁹

În Suedia, sunt diferite tipuri de pensii. Agenția Suedeză de Pensii, asigură pensia publică (pensia de întreținere). Majoritatea persoanelor primesc, de asemenea, o pensie ocupațională de la angajatorul lor. În plus, se poate beneficia de o pensie facultativă privată.

²⁹ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Sweden - Old –age pension**,

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1130&langId=en&intPagId=4814>, 2018

În mod normal, cu cât este mai mare salariul și cu cât beneficiarul se pensionează mai târziu, cu atât va fi mai mare pensia. Acest lucru depinde, de asemenea, de creșterea fondurilor în care sunt investite părți din pensie. Există, de asemenea, o pensie de garanție dacă beneficiarul are o pensie redusă sau nu are venituri.

Pensia publică este recalculată în fiecare an în funcție de evoluția prețurilor și a veniturilor. Tipurile de pensii menționate sunt impozabile, dacă nu se specifică altfel. Condițiile de pensie pot varia, de asemenea, în funcție de data nașterii. Dacă beneficiarul s-a născut înainte de 1938, este acoperit de vechiul sistem de asigurare (ATP). Dacă s-a născut după 1953, se aplică noul sistem. Dacă s-a născut între 1938 și 1953 este acoperit de ambele sisteme.

Orice persoană care a lucrat și a trăit în Suedia primește pensia publică, care se bazează, în principiu, pe venitul pentru care s-a asigurat. Acesta este venitul pentru care beneficiarul a plătit contribuții, cum ar fi salariul, indemnizațiile de șomaj și alocația parentală.

În fiecare an, 18,5% din venitul beneficiarului este alocat pensiei acestuia. 16% se plătesc pentru pensia în funcție de venit, iar restul de 2,5% pentru prima de pensionare. Aceștia din urmă sunt banii plasați în fonduri pe care beneficiarul le poate alege.

Dacă beneficiarul are o pensie redusă, poate primi o pensie de garanție, finanțată de stat, ca o completare la pensia în funcție de venit.

Nu există vârsta fixă de pensionare, aceasta este flexibilă. Un beneficiar se poate retrage la pensie de la vârsta de 61 de ani cel mai devreme și nu există o limită superioară de vârstă. Are dreptul să lucreze până la vârsta de 67 de ani, dar poate lucra în continuare majorându-și astfel drepturile pentru pensie.

Aproximativ 90% dintre angajații Suediei primesc o pensie profesională prin angajatorul lor. Majoritatea acestora intră sub incidența unuia dintre cele patru acorduri principale de pensii ocupaționale. Dacă beneficiarul a lucrat în diferite zone, poate avea mai multe pensii ocupaționale. În majoritatea acordurilor, beneficiarul are dreptul să primească această pensie de la vârsta de 55 de ani. Cu toate acestea, va fi semnificativ mai mică decât dacă beneficiarul așteaptă până la vârsta de pensionare de 65 de ani.

Există o limită superioară pentru numărul de venituri anuale din pensie care sunt luate în considerare ca bază pentru pensia bazată pe venit. Aceasta este

de 461.250 SEK (46.890 EUR), ceea ce corespunde sumei de 7,5 baze de venit. Suma bazei de venit este schimbată în fiecare an, în conformitate cu evoluțiile din Suedia. Pentru anul 2017, valoarea bazei de venit este de 61.500 SEK (6.252 EUR). Pentru venituri anuale mai mari de 61.250 SEK (6.226 EUR), nu se poate beneficia de pensie publică. Există, de asemenea, o limită inferioară, acesta trebuie să fie de cel puțin 18.951 SEK (1.926 EUR) pe an. Aceasta corespunde unei sume de 42,3% din baza care se aplică pentru anul 2017.

În general, pensia profesională reprezintă 25-35% din pensia totală.

Nu există o limită inferioară sau superioară pentru pensia ocupațională așa cum este pentru pensia publică. Pot fi însă contribuții mai mari la pensia ocupațională pentru partea din salariul care depășește suma maximă a pensiei publice și, prin urmare, nu este inclusă în pensia publică. De exemplu, se contribuie cu 4,5% din salariul angajatului până la limita maximă a pensiei publice. După aceasta, angajatorul contribuie cu 30% din salariul angajatului pentru pensia ocupațională.

Pensia privată depinde de valoarea cotizației și de profitul obținut din investiții. Pentru a beneficia de această pensie contribuabilul trebuie să aibă vârsta de 55 de ani.

Ungaria³⁰

Persoanele care au atins vârsta legală de pensionare și au plătit numărul necesar de ani de contribuții de asigurare sunt eligibile pentru o pensie pentru limită de vârstă. Vârsta de pensionare a crescut treptat (cu jumătate de an pentru fiecare grupă de vârstă) începând cu 2010 și va atinge 65 de ani în 2022 pentru cei născuți în 1957 și după. Primele persoane vizate de această creștere sunt cele născute în 1952.

Pensia anticipată este disponibilă pentru femei, indiferent de vârsta lor, dacă au cel puțin 40 de ani de perioadă de contribuție și au încetat activitatea lucrativă. Perioada de contribuție se referă la orice perioadă de activitate sau la perioada pentru îngrijirea copiilor. Sunt necesari cel puțin 32 de ani de activitate

---

³⁰ European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **Hungary - Old-age benefits**, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1113&langId=en&intPagId=4581>, 2018

lucrativă în afară de perioadele de primire a beneficiilor legate de creșterea copilului; sau 30 de ani de activitate lucrativă în cazul îngrijirii medicale.

Perioada de contribuție scade cu 1 an pentru fiecare copil crescut în gospodărie pentru femeile care au crescut 5 sau mai mulți copii cu o reducere maximă de 7 ani.

Următoarele persoane au dreptul la pensie anticipată:

- femeile născute în 1953, care au împlinit vârsta de 59 de ani și care au o contribuție de cel puțin 37 de ani;
- persoanele care au desfășurat activitatea în condițiilor de muncă grele sau periculoase;
- persoanele care au lucrat în minerit înainte de 31 decembrie 2011;
- persoanele cu activitate artistică înainte de 31 decembrie 2011;
- persoanele ale căror relații de muncă au încetat înainte de 1 ianuarie 2012 și care s-au calificat pentru o pensie anticipată la acea dată, sub rezerva anumitor condiții;
- persoanele profesioniste din cadrul forțelor armate înainte de 31 decembrie 2011.

În 2005, pe piața muncii a fost introdus un nou instrument, și anume "programul de ani de vârf", menit să mențină persoanele în vârstă în activitate continuând să lucreze cu timp de lucru redus. Astfel angajații din sectorul public care au împlinit cel puțin 25 de ani de cotizare, pentru 3 ani de la pensionare, își pot reduce timpul de lucru și primesc 70% din salariul lor anterior. Această perioadă contează pentru drepturile de asigurări sociale și poate fi considerată o formă de pre-pensionare.

Valoarea pensiei depinde de salariul mediu și de durata cotizării (perioada de asigurare). Salariul mediu utilizat ca bază pentru calcularea pensiei pentru limită de vârstă este stabilit, ca regulă generală, pe baza venitului care face obiectul contribuțiilor pentru pensie între 1 ianuarie 1988 și data pensionării.

Sistemul de pensii din Ungaria prevede o pensie minimă, cu o condiție de calificare de 20 de ani de serviciu, de 28 500 HUF (92 EUR) pe lună.

Pensiile private în Uniunea Europeană

Cele mai multe sisteme de pensii din statele membre ale U.E. sunt organizate ca sisteme de pensii de stat, cu implicații deosebite asupra finanțelor publice în ultimii ani. În condițiile îmbătrânirii populației și a constrângerilor financiare, aceste state s-au angajat în reformarea sistemelor lor de pensii³¹.

Importanța (ponderea) sistemelor private de pensii a devenit din ce în ce mai mare, statele respective fiind în diverse faze de dezvoltare: în faza de acumulare, sau în faza de plata a beneficiilor. În prezent, în funcție de stadiul reformelor sistemelor lor de pensii, în U.E. sunt patru categorii de state:

1. cu sisteme de pensii private puțin dezvoltate și care nu intenționează să modifice situația existentă, deși se manifestă un trend în acest sens: Spania, Franța

2. cu sisteme de pensii private bine dezvoltate și care s-au bazat întotdeauna pe aceste sisteme: Danemarca, Olanda, Marea Britanie

3. cu sisteme de pensii publice, de tip *pay as you go*, reformate, respectiv prin introducerea pilonului II – pilon obligatoriu, finanțat din contribuții participanți (cota parte din contribuția la sistemul public), componentă și în completarea sistemului public nefinanțat: Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia.

4. cu sisteme de asigurări sociale nefinanțate, tradiționale, uneori împreună cu un nivel minim de asigurare socială și care au trecut la un sistem privat de pensii: Germania, Austria, Italia.

Pentru a clasifica sistemele de pensii trebuie luate în calcul mai multe aspecte care determină următoarea clasificare a sistemelor de pensii:

– modul de finanțare:

- sisteme de tip *pay as you go* (care funcționează pe principiul solidarității sociale între generații – angajații plătesc pentru pensiile pensionarilor la acel moment, de obicei obligatorii, administrate public);

- sisteme finanțate, administrate privat (prin plata contribuțiilor de către, după caz, de către participant și angajator);

- evidențiate în contabilitatea angajatorului.

³¹ Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*
<http://www.apapr.ro/images/BIBLIOTECA/reformageneralitati/csspp%20cee%202009.pdf>

- baza legală și modul de stabilire:
  - sisteme stabilite prin lege
  - stabilite prin contract colectiv de muncă
- mod de aderare:
  - sisteme obligatorii
  - sisteme voluntare
- tipuri de beneficii obținute:
  - sisteme de tip DC (defined contribution) – cu contribuții definite (beneficiile obținute variază în funcție de rezultatele investirii activelor fondului participantului);
  - sisteme de tip DB (defined benefit) – cu beneficii definite (se stabilește un anume beneficiu și se calculează contribuțiile pentru atingerea aceluși beneficiu)
  - sisteme hibride – caracteristic de la cele două sisteme: DC și DB.

În Uniunea Europeană, clasificarea tradițională în trei piloni:

- Primul pilon – pensii reglementate;
- Al doilea pilon – pensii ocupaționale (legate de locul de muncă), stabilite prin contracte de muncă;
- Al treilea pilon – prevederi individuale, fără legătură cu ocupația.

OECD (The Organisation for Economy Co-operation and Development) a dezvoltat propria clasificare pentru pensii, valabilă în statele membre OECD și face distincție între:

- Sisteme publice (asigurările sociale de pensii și alte sisteme similare) /sisteme private (administrare de instituții private, altele decât guvernul);
- Sisteme ocupaționale /sisteme individuale de pensii (personale)
Sisteme cu participare obligatorie /voluntară;
- Sisteme de tip DC (defined contribution - cu contribuții definite) /DB (defined benefit – cu beneficii definite)
- Sisteme finanțate /nefinanțate /evidențiate în contabilitatea angajatorilor.

Clasificarea Conturilor Naționale a EUROSTAT, bazate pe tipul de activitate economică (de exemplu care sector economic este responsabil pentru sistemul respectiv de pensii) a stabilit că sistemele de pensii DC nu pot fi considerate sisteme de pensii de asigurări sociale. EUROSTAT prezintă date statistice pentru acest tip de pensii la domeniul asigurărilor.

Și Banca Mondială utilizează clasificarea în 3 piloni, dar cu altă semnificație:

Pilon I – sisteme de pensii publice de tip pay as you go - PAYG, administrat public, de tip DB;

Pilon II – sisteme de pensii administrat privat de tip DC;

Pilon III – sisteme facultative, administrate privat, bazate pe conturi individuale.

CLASIFICARE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Tabel 1 - Sisteme de pensii în UE

Tip sistem	Caracterizare sisteme și tipuri	State membre ale U.E. cu acest tip de sistem
Sisteme de pensii reglementate	• Care asigură un venit minim	- toate statele.
	• Care asigură un venit forfetar de referință în funcție de: 1. rezidență → 2. contribuțiile la asigurările sociale →	1. Germania, Olanda. 2. Irlanda, Marea Britanie.
	• Care asigură un venit raportat la veniturile salariale din perioada activă, de tip pay as you go, PAYG (cu /fără fond de rezerva). Aceste sisteme funcționează pe principiul solidarității sociale între generații – angajații plătesc pentru pensiile pensionarilor la acel moment, de obicei obligatorii, administrate public. →	- toate statele, inclusiv România, excepție: Germania, Olanda, Irlanda, Marea Britanie.
	• Raportat la veniturile salariale din perioada activă, finanțat cu o cotă parte din contribuții la asigurările sociale - pilonul finanțat al sistemului pay as you go, cu capitalizare și care pot fi finanțate în mai multe moduri: 1. în totalitate → 2. parțial finanțat → 3. sisteme separate →	1. Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia. 2. Finlanda. 3.1. obligatorii: Austria, Germania. 3.2. facultative: Italia, Portugalia.
Sisteme de pensii ocupaționale	• Obligatorii pentru angajator (sectorial, sau între sectoare) sau derivând din contractele colective de muncă (stabilesc participarea obligatorie).	Belgia, Danemarca, Cipru, Portugalia, Olanda, Suedia, Germania.
	• Facultative (participarea nu este obligatorie), prin contractele colective de muncă.	Belgia, Bulgaria, Cipru, Germania, Franța, Italia, Spania.
	• Contractual sau unilateral de către angajator (inclusiv cele evidențiate în contabilitatea angajatorului sau planurile de grup).	Austria, Germania, Grecia, Franța, Irlanda, Cipru, Finlanda, Marea Britanie.

	• Cu posibilitatea de a contribui la un sistem de pensii prin intermediul angajatorului.	Irlanda, Marea Britanie.
Sisteme de pensii individuale	• Sisteme individuale, facultative (participarea nu este condiționată de ocupație), cu posibilitatea aderării colective (prin sindicate sau asociații).	R.Cehă, România, Spania, Slovacia, Marea Britanie.
	• Contracte individuale cu fonduri de pensii, companii de asigurări de viață sau instituții specializate în economisiri pentru pensii care oferă anuități.	toate statele, cu precădere în Germania, Franța.
	• Economii pe termen lung, fără scop declarat: pensii.	- toate statele.

Sursa: Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*

Potrivit clasificării U.E., prezentată în Tabelul 1, sistemele de pensii private pot fi, la rândul lor, clasificate în 3 categorii:

1. Reglementat prin lege – pilonul finanțat al sistemului public de pensii (finanțat în totalitate din cote părți - contribuții de asigurări sociale ale participanților la sistemul public de pensii de tip pay as you go PAYG): Bulgaria, Estonia, Lituania, Letonia, România, Slovacia.

2. Stabilite prin contractul de muncă (prevederi colective /individuale de muncă), după caz – pensii ocupaționale: Bulgaria, Polonia, Slovenia

3. Conturi individuale - Prevederi individuale (nu este necesară apartenența la o profesiune pentru a deveni membru, deși marea majoritate a participanților sunt angajați), dar cu posibilitatea aderării colective (prin sindicate sau asociații), participarea nu este obligatorie prin lege, angajatorii sau statul pot contribui la acest sistem, respectiv contribuții la fonduri de pensii private, asigurări de viață sau alte forme de economisire pe termen lung: Republica Cehă, Letonia, România, Slovacia.

Sisteme de pensii private de tip DC/DB³²

Sistemele de tip DC – defined contribution (cu contribuții definite) sunt caracterizate ca economii pe termen lung, iar în forma pură, nu au o componentă de asigurare sau garanții – capitalul acumulat este funcție de valoarea contribuțiilor și de performanța activelor. În schimb, la sistemele de tip DB – defined benefit (cu beneficii definite) beneficiile depind de ultimul salariu sau de media salariilor angajatului. Beneficiile sunt definite în avans, iar angajatorul trebuie să le acopere (asigure) în funcție de performanța activelor.

³² Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*
<http://www.apapr.ro/images/BIBLIOTECA/reformagenralitati/csspp%20cee%202009.pdf>

În aceste condiții, și riscul este alocat diferit așa cum este prezentat în Tabelul 2.

Tabel 2 - Tipuri de riscuri și alocarea riscurilor între angajat/angajator în sistemele de tip DC și DB, în perioada de acumulare:

Tip risc	Cine suportă riscul în sistemele tip DB	Cine suportă riscul în sistemele tip DC
Riscul investițional	Angajatorul , indirect (pentru că sunt diferite cohorte de vârste ale membrilor sistemelor)	Participantul , dar riscul poate fi administrat.
Riscul longevității	Angajatorul , indirect (pentru că sunt diferite cohorte de vârste ale membrilor la sistemelor).	Participantul , dar riscul este transferat la cumpărarea unei anuități.
Riscul evoluției câștigurilor	Participantul	Risc redus: contribuțiile plătite sunt în funcție de câștiguri și de evoluția acestora pe toată perioada activității.
Riscul tipului și duratei carierei	Participantul	Risc redus: portabilitate este mai mare (posibilitatea transferului între fonduri).
Riscul implicit	Participantul (dacă nu este prevăzut în sistem că riscul și costurile se transferă unei terțe părți, de exemplu asiguratorul)	Nu există risc pentru participant (cu excepția cazului în care activele sunt investite în acțiunile angajatorului, dacă legea permite aceasta).

Sursa: Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*

În U.E., sistemele de pensii ocupaționale sunt, în mod tradițional, de tip DB (cu beneficii definite). În ultimii ani s-a constatat însă tendința translatării înspre sistemele de tip DC. Această translatare are ca efect și transferul riscului, în mod special cel al longevității și al rentabilității, dinspre inițiatorul sistemului – angajatorul (în cazul pensiilor ocupaționale) participant sau, dacă există, compania de asigurări de la care se va cumpăra anuitatea (Italia, Franța, Marea Britanie). Iar statele din Europa Centrală și de Est au sisteme obligatorii administrate privat de tip DC încă de la începutul reformei sistemelor lor de pensii.

POSIBILITATEA ALEGERII LIBERE A FONDULUI ÎN SISTEMELE DE TIP DC³³

³³ Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*
<http://www.apapr.ro/images/BIBLIOTECA/reformageneralitati/csspp%20cee%202009.pdf>

În sistemele de tip DC, una dintre cele mai importante caracteristici este posibilitatea alegerii libere de către participant a fondului la care va contribui, pe care multe state o oferă, dar care se face cu anumite constrângeri. În statele membre din Europa Centrală și de Est există 3 opțiuni (3 tipuri de fonduri) pentru participanții mai tineri și, cu cât sunt mai în vârstă și se apropie de pensionare sunt desemnați fondurilor celor mai conservatoare, în acest fel riscul investițional se minimizează. Astfel, administratorii oferă fonduri cu diferite tipuri de alocare a activelor, așa numitele fonduri ciclice (în funcție de ciclul de viață) sau echilibrate.

Aceste fonduri au diferite tipuri de combinații între instrumentele financiare: acțiuni, titluri de stat /municipale, obligațiuni, depozite bancare, etc. Scopul pentru care au fost reglementate fonduri diferite ca profil de risc și aderare automată la fonduri mai puțin riscante pe măsură ce participantul se apropie de pensionare este de a crește securitatea economiilor acumulate (se minimizează riscul investițional). De obicei sunt 3 tipuri de fonduri, așa cum se prezintă și în tabelul 3.

Tabelul 3 - Tipuri de fonduri în funcție de structura portofoliului investițional

Fond conservator:	numai depozite bancare și alte instrumente monetare, titluri și obligațiuni
Fond echilibrat:	cu o pondere medie de acțiuni
Fond progresiv:	cu o pondere mare de acțiuni

Sursa: Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*

MECANISME DE GARANTARE ÎN SISTEMELE DE PENSII PRIVATE³⁴

Pensiile private presupun echilibrarea poverii riscurilor între participanți, administratori și autoritățile de reglementare și supraveghere, respective stabilirea structurii investițiilor, măsuri de garantare și, corespunzător, reglementările necesare acestora.

Prin legislație, cele mai multe state membre ale U.E. din Europa Centrală și de Est au introdus diverse măsuri de minimizare a riscurilor provenite din investire, dar niciuna nu a introdus un mecanism direct de garantare a unor asemenea riscuri în faza de acumulare. Astfel de măsuri sunt de fapt restricții aspra unor elemente ale

³⁴ Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*
<http://www.apapr.ro/images/BIBLIOTECA/reformagenaralitati/csspp%20cee%202009.pdf>

sistemelor de pensii cum ar fi: tipuri de instrumente financiare, structura portofoliului investițional, restricții geografice și de curs valutar, așa cum este prezentat schematic în tabelul 4.

Tabelul 4 PILON II – Limitări și garanții în statele membre U.E. din Europa Centrală și de Est

	Limite: categorii de instrumente financiare	Limite: structură portofoliu investiții	Mecanisme garantare a rentabilității	Restricții geografice	Garanții în caz de administrare ineficientă	Responsabilitate Administratori
Bulgaria	DA	DA	DA	DA	NU	DA
Estonia	DA	DA	NU	DA	DA	DA
Letonia	DA	DA	NU	DA	NU	-
Lituania	DA	DA	NU	DA	DA	DA
România	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Slovacia	DA	DA	DA	DA	DA	-

Sursa: Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, *PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST*

Sistemele de pensii private trebuie să asigure, suplimentar, venituri adecvate în perioada pensionării. În acest scop, statele care au un asemenea sistem de pensii au stabilit prin acte normative garanții, în mod special cele privind ratele reale de rentabilitate. Un rol deosebit de important în asigurarea adecvării veniturilor din pensiile suplimentare, îl joacă și structura portofoliilor investiționale, precum și diversificarea acestora, care reflectă diversificarea riscurilor și ajustarea la diferite profiluri de risc ale participanților³⁵.

De exemplu, Slovacia și Bulgaria au un mecanism privind rentabilitatea care prevede o rată relativă a rentabilității – este reglementată o rată a rentabilității raportată la un obiectiv, un anumit nivel prestabilit, dar administratorii sunt tentați să adopte structuri de portofolii asemănătoare care să conducă la atingerea obiectivului respectiv. Alte state, cum ar fi Estonia, Lituania, Polonia, România și Slovacia au garanții în caz de administrare ineficientă a fondurilor. De asemenea, prevederile legale specifice domeniului stabilesc plăți periodice într-un fond de garantare, fond care este accesat numai pentru a acoperi pierderile participanților la fondurile respective.

³⁵ Ziarul Gândul, **CUM ARATA SISTEMELE DE PENSII DIN U.E.**, <http://www.gandul.info/financiar/cum-arata-sistemele-de-pensii-din-ue-primul-pas-pentru-a-scapa-de-grija-banilor-la-batranete-15973112>, 2 decembrie 2016

Specialiștii susțin că multe sisteme de pensii prefinanțate au fost introduse abia în ultimul deceniu și au nevoie de 30 până la 40 de ani (și anume durata unei cariere profesionale) să ajungă la maturitate, nu este surprinzător faptul că în majoritatea statelor membre, contribuția sistemelor de pensii private la veniturile actualilor pensionari rămân destul de limitate.

Chiar și în acele țări în care astfel de sisteme au cel mai mare grad de dezvoltare, acestea reprezintă în prezent cel mult o treime din venitul total al pensionarilor. Cauza acestui fapt este că numai o parte limitată din pensionarii actuali sunt asigurați în cadrul acestora și că majoritatea sistemelor sunt deocamdată în proces de maturizare.

În România, se estimează că pensia de stat va însemna aproximativ 25% din ultimul salariu în 2032, când va ieși la pensie cel mai numeros val de participanți la sistemul actual de pensii, în timp ce pensia privată obligatorie va crește această pondere până la 40%. De aceea, economisirea suplimentară pentru pensie, prin intermediul unei pensii facultative sau a altor instrumente de economisire pe termen lung este esențială pentru a diminua pe cât posibil diferența dintre ultimul salariu și pensie.

Harta de mai jos demonstrează că rolul acestora este redus sau aproape neglijabil, însă va crește într-un anumit număr de țări ca rezultat al reformelor recente. Odată cu introducerea unor sisteme finanțate, administrate privat, sistemele de pensii au devenit mult mai complexe. Oamenilor li se poate cere să aleagă între diverși furnizori de sisteme de pensii și li se prezintă opțiuni de investire a contribuțiilor lor. După cum susțin experții, pentru ca stimulentele din structura sistemelor să dea rezultate și pentru ca piețele pensiilor să funcționeze, oamenii trebuie, din ce în ce mai mult, să ia decizii informate cu privire la produsele de pensii, economiile lor și la durata vieții lor profesionale, precum și la momentul ieșirii lor la pensie.

Contribuția sistemelor de pensii private variază în UE

Sursa: Ziarul Gândul, **CUM ARATA SISTEMELE DE PENSII DIN U.E.**, <http://www.gandul.info/financiar/cum-arata-sistemele-de-pensii-din-ue-primul-pas-pentru-a-scapa-de-grija-banilor-la-batranete-15973112>, 2 decembrie 2016

Dacă persoanelor li se cere să fie mai responsabili în ceea ce privește pensia lor, înainte de toate, ei trebuie să înțeleagă ce implică noutățile existente în acest domeniu pentru a putea alege în cunoștință de cauză.

Experții susțin că este mai puțin probabil ca cei care sunt mai puțin „educați din punct de vedere financiar” să beneficieze de sisteme de finanțare complexe și, prin urmare, să economisească pentru pensionare. Fără o educație financiară, cei ce se confruntă cu o posibilitate de alegere sau complexitate mare vor tinde către lipsă de acțiune.

Aceasta evidențiază necesitatea de a utiliza înscrierea automată sau opțiuni standard pentru lucrătorii care ar putea să nu fie motivați să facă alegeri documentate. Ambele s-au dovedit de succes: de exemplu, o campanie de conștientizare a fost desfășurată în Irlanda pentru a promova înțelegerea modului în care sistemul de pensii funcționa. Acțiunea a determinat o creștere simultană în deschiderea de conturi individuale de pensii, în special pe segmentul de vârstă de 25-35 de ani.

Două studii cu privire la inițiativele statelor membre de a furniza educație financiară au demonstrat că informația este furnizată printr-o serie de surse, însă cea mai importantă dintre toate o reprezintă autoritățile naționale. Extinderea pensiilor prefinanțate private ca supliment la sistemele de pensii de tip redistributiv garantate a consolidat abilitatea multor state membre de a furniza pensii adecvate și durabile.

Specialiștii consideră că din diferențele de impact din Uniunea Europeană se pot învăța lecții importante despre cum pot fi ameliorate sistemele de pensii finanțate și despre cum poate fi obținut un echilibru.

Atingerea acestor obiective va contribui în mare parte la recâștigarea și menținerea încrederii publicului în pensiile finanțate prin capitalizare, administrate privat. Mai mult, criza a evidențiat modul în care fondurile de pensii trebuie incluse în măsurile de stabilizare a piețelor financiare. Necesitatea unei mai bune reglementări va avea, de asemenea, o dimensiune europeană.

Concluzii

În condițiile în care previziunile demografice pentru Europa arată în viitor o creștere considerabilă a numărului de persoane vârstnice și o diminuare a numărului tinerilor printr-o scădere a natalității, asigurarea plății pensiilor la un nivel decent va deveni una dintre principalele probleme ale societăților. O soluție recomandată de specialiști este aceea a pensiilor private, care să vină în completarea veniturilor puse la dispoziție de stat.

În ceea ce privește vârsta de pensionare, în multe țări din Uniunea Europeană nu se mai face distincție între bărbați și femei. Atunci când vine vorba de vârsta ieșirii la pensie, aceste țări consideră că toată lumea trebuie tratată în mod egal, indiferent de sex. Astfel, în țări precum Belgia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Islanda, Italia, Letonia, Luxemburg, Olanda, Malta, Portugalia, Slovacia, Suedia, Spania Ungaria și Olanda, vârsta de pensionare este egală pentru toată lumea. Țări precum Austria, Bulgaria, Croația, Lituania, Polonia, Marea Britanie, România, Slovenia nu au egalizat vârsta de pensionare între bărbați și femei până în prezent, dar pentru multe dintre aceste țări egalizarea va avea loc în viitor.

Țară	Vârsta de pensionare (2018)	
	Femei	Bărbați
Austria	60	65
Belgia	65	65
Bulgaria	61,2	64,1
	Până în 2037 se va egaliza vârsta de pensionare între bărbați și femei și va ajunge la 65 de ani.	
Cipru	65	65
Croația	62	65
	Până în 2030 se va egaliza vârsta de pensionare între bărbați și femei. Până în 2038 vârsta de pensionare va crește treptat și va ajunge la 67 de ani.	
Danemarca	65	65
	Între 2019-2022 vârsta de pensionare va crește treptat va ajunge la 67 de ani.	
Estonia	63,3	63,3
Finlanda	63	63
	Până în 2027 vârsta de pensionare va crește treptat și va ajunge la 65 de ani.	
Franța	65	65

Țară	Vârsta de pensionare (2018)	
	Femei	Bărbați
Germania	67	67
	Pentru cei născuți până la 1 ianuarie 1964 pragul de vârstă de pensionare este între 65-67 ani.	
Grecia	62	62
Irlanda	66	66
	Va crește la 67 de ani până în 2021 și la 68 de ani până în 2028	
Italia	66,7	66,7
Letonia	63,3	63,3
	Până în 2025 va ajunge la 65 de ani.	
Lituania	60	62
	Vârsta de pensionare este în creștere până va atinge pragul de 65 de ani atât pentru bărbați cât și pentru femei.	
Luxemburg	65	65
Malta	63	63
	Până în 2027 crește treptat și va ajunge la 65 de ani.	
Olanda	66	66
	Până în 2021 va ajunge la 67 de ani.	
Polonia	60	65
	Vârsta de pensionare este de 67 de ani pentru persoanele născute după 30 septembrie 1973	
Portugalia	66,3	66,3
	Vârsta de pensionare este în creștere în funcție de creșterea speranței de viață.	
Regatul Unit	60	65
	Vârsta de pensionare este de 67 de ani pentru persoanele născute după 6 aprilie 1978	
Republica Cehă	60	62
	Vârsta de pensionare este de 67 de ani pentru persoanele născute după anul 1977	
România	60,9	65
	Vârsta de pensionare la femei, va crește treptat până în 2030 și va ajunge la 63 de ani.	
Slovacia	62	62
	Crește în fiecare an în funcție de creșterea speranței de viață	
Slovenia	64	65
Spania	65	65
Suedia	67	67
Ungaria	63	63
	Până în 2022 va ajunge la 65 de ani.	

Pentru a primi o pensie, pe lângă criteriu legat de vârstă, există un prag minim de stagiul de cotizare de 15 ani pe care îl regăsim în majoritatea țărilor Uniunii Europene.

Ca o excepție, este de remarcat faptul că în Republica Cehă acest prag minim a crescut treptat din anul 2010 – când era de 25 de ani, până în anul 2018 ajungând la 35 de ani. Începând cu acest an, stagiul minim de cotizare va rămâne la 35 de ani în această țară.

În ceea ce privește calculul pensiei, în majoritatea țărilor Uniunii Europene acesta depinde de vârsta solicitantului și de durata și valoarea contribuțiilor.

În România, calculul pensiei se bazează pe un sistem de puncte calculate lunar prin împărțirea câștigului salarial brut sau venitul asigurat al solicitantului la câștigul salarial mediu brut realizat la nivel național. Acest sistem de puncte îl mai întâlnim și în Croația, dar și în Franța.

În Croația pentru a calcula valoarea pensiei se înmulțesc punctele personale cu factorul de pensie și cu valoarea reală a pensiei. În Franța, pensia depinde de numărul de puncte dobândite pe întreaga carieră și de vârsta la care solicitantul se retrage.

În Irlanda sunt două pensii de stat, una de tip contributiv, cealaltă de tip necontributiv. Pensia de tip contributiv se bazează pe înregistrarea de asigurări sociale, cea de tip necontributiv este o plată pentru persoanele care nu se califică la pensia de tip contributiv și se obține pe baza evidenței lor la asigurările sociale.

În țări precum Estonia, Finlanda și Grecia există pensia națională. În Estonia, primesc o pensie națională persoanele care:

- au împlinit vârsta de pensionare și nu au acumulat perioada de cotizare pentru acordarea pensiei;
- au ajuns la limită de vârstă și cărora li s-a plătit pensia națională pe motiv de incapacitate permanentă de muncă;
- membrilor familiei în cazul pierderii unui membru al familiei fără a fi eligibili pentru pensie de urmaș.

În Finlanda, pensia națională este revendicată în cazul în care o persoană nu are o pensie legată de câștiguri sau dacă pensia pe bază de venituri este prea mică.

În Grecia, pensia națională nu este finanțată din contribuții, ci direct de la bugetul de stat.

Referitor la pensia anticipată, în România poate fi acordată cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin 8 ani mai mare decât stagiul complet de cotizare. Pentru alte țări ale Uniunii Europene avem următoarele criterii:

- În Austria, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 62 de ani și 40 de ani de cotizare. Practic aceasta se aplică numai bărbaților datorită vârstei de pensionare mai mici a femeilor.
- În Belgia, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 63 de ani și 41 de ani de cotizare.
- În Bulgaria, pensia anticipată depinde de categoria muncii pe care o efectuează solicitantul. Pensia este redusă cu 0,1% pentru fiecare lună sub vârsta de pensionare.
- În Croația, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 60 ani și 35 de ani de cotizare pentru bărbați și 56,9 ani și 31,9 ani de cotizare pentru femei.
- În Franța, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 57 de ani și se aplică un coeficient de anticipare.
- În Germania, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 63 de ani și 35 de ani de cotizare. Pensia este redusă cu 0,3% pe lună până la vârsta legală de pensionare.
- În Italia, se poate solicita pensia anticipată dacă solicitantul are 42 ani și 10 luni de contribuții pentru bărbați și 41 ani și 10 luni de contribuții pentru femei.
- În Lituania, pensia anticipată este redusă cu 0,4% pe fiecare lună rămasă până la pensionare.
- În Luxemburg, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 57 de ani și 40 de ani de cotizare.
- În Malta, se poate solicita pensia anticipată la vârsta de 61 de ani și 35 de ani de contribuții pentru cei născuți până în 1961. Pentru cei născuți după 1961 este necesar să aibă 40 de ani de contribuții.

Referitor la pensiile private, contribuția curentă totală a sistemelor de pensii private la venitul pensionarilor variază foarte mult în Uniunea Europeană, astfel că este foarte dificil ca datele existente să fie comparate.

La nivel european vorbim despre patru categorii în care pot fi incluse statele membre UE în funcție de modul de raportare și utilizare a sistemului pensiilor private. Avem, pe de-o parte țările în care se utilizează într-o foarte mică măsură

finanțarea privată și care nu intenționează să schimbe acest lucru, chiar dacă se simte o creștere în sectorul pensiilor private. În această categorie intră Franța, Spania, Luxemburg și Malta.

Mai departe, avem de-a face cu state care și-au bazat dintotdeauna o parte din așteptările în materie de pensie pe sisteme private, iar în prezent rolul acestor sisteme a crescut foarte mult și continuă să se dezvolte. Aici regăsim țări precum Danemarca, Irlanda, Olanda sau Suedia.

Cea de-a treia categorie este aceea a statelor care și-au reorganizat sistemele astfel că au recurs la pensiile private obligatorii, finanțate prin luarea unor părți ale contribuției generale din sistemul de pensii redistributiv. În această categorie intră, din 2008, România, alături de Bulgaria, și Estonia, Letonia, Lituania și Slovacia.

Ultima categorie include țările care au sisteme de pensii de asigurări sociale de tip redistributiv corespunzătoare veniturilor, însă în care există o tendință destul de puternică spre lărgirea influenței sistemelor de pensii private existente sau nou-înființate. Aici regăsim țări precum Germania, Belgia, Italia sau Austria.

În ansamblu, peste 125 de milioane de oameni contribuie la sistemul de pensii private obligatorii la nivel european, activele administrate fiind de 4,2 trilioane de euro, arată datele valabile la nivelul anului 2015 conform unui raport Pensions Europe, organizație care reprezintă 24 de asociații membre din U.E. și din Elveția, Norvegia și Islanda.

Bibliografie:

1. Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, **PENSII PRIVATE ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST**
<http://www.apapr.ro/images/BIBLIOTECA/reformageneralitati/csspp%20cee%202009.pdf>.
2. European Commission, Employment, Social Affairs & Inclusion, **STATE PENSIONS ABROAD**,
https://europa.eu/youreurope/citizens/work/retire-abroad/state-pensions-abroad/index_ro.htm, 2018.
3. Ziarul Gândul, **CUM ARATA SISTEMELE DE PENSII DIN U.E.**,
<http://www.gandul.info/financiar/cum-arata-sistemele-de-pensii-din-ue-primul-pas-pentru-a-scapa-de-grija-banilor-la-batranete-15973112>, 2 decembrie 2016.
4. Ministerul Muncii și Protecției Sociale, **PREZENTAREA SISTEMELOR DE SECURITATE SOCIALĂ DIN ALTE STATE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE -CIPRU**,
<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Integrare/Cipru.pdf>, 2018.